

Sepatoe Roesak

december 2025

Blad voor de Sobats
van T-Brigade
en Ned. Indië

Leden reünie- en nazorgcommissie **2-6RI & T-Brigade & Java**

Voorzitter/secretaris,
alsmede redactie en layout Sepatoe Roesak

Mevr. Marianne Pragt-Lankhuizen,

Schakelpad 12, 3192 JH Hoogvliet.

Telefoon : 010-4382758 of 06-25278220

E-mail marianne.lankhuizen@gmail.com

**Voor adreswijzigingen, jubilea, overlijden en telefonisch
contact .**

Website www.sepatoeroesak.nl

Penningmeester en
redactionele
ondersteuning:

De heer Joop Pragt,
Schakelpad 12,
3192 JH Hoogvliet.
j.pragt9@upcmail.nl

Verzorging drukwerk:
De heer Jan Teeuw

Coördinator nazorg:
Mevr.Marijke de Jong,

Fotograaf b.d.:
De heer Bob Pragt

Alg.commissielid b.d.
De heer Theo Eversen,

Voor donaties en giften:
Zie inlegvel.

december 2025

**De gezichten bij de namen van
de reünie- en nazorgcommissie 2-6 R.I. T- Brigade.**

Marianne Pragt-Lankhuizen
voorzitter/secretaris
Redactie en lay-out
Sepatoe Roesak

NNG-veteraan Joop Pragt
Penningmeester
Redactionele ondersteuning
Sepatoe Roesak

Theo Eversen
Alg.commissielid b.d.

Marijke de Jong
coördinatie nazorg

Jan Teeuw
Verzorging drukwerk

Bob Pragt
fotograaf b.d.

Inhoud:	
De commissie in foto's	blz. 1
Inhoud	blz. 2
Kerst- en nieuwjaarswens	blz 3
Van de redactie	blz 4
Van de voorzitter/secretaris Marianne	blz 5
Van penningmeester Joop , vermelding van donaties	blz 6-8
Stichting Ambulance wens	blz 8
Reacties van lezers	blz 9-13
Oplossing rebus en prijswinnaars Soldaat v. Oranje	blz 14-16
Goed nieuws van Douwe Egberts	blz 16
Sobat Wim de Ronde aan het woord en dan.....	blz 17-23
Overleden, sobat Nico van de Linde 1-5RI	blz 24-28
De oorlogsgravenstichting	blz 28-29
Een bijzonder verhaal bij inzameling DE-punten	blz 30-33
Mini-reünie 2-6RI door Daniëlle Kloeg.	blz 34-36
Pa was dertien toen de oorlog begon....	blz 37-40
De grotten in de St.Pietersberg	blz 41-44
Overleden, sobat Leo Heinsbroek, 426 BI	blz 45-46
Sobat Leo Heinsbroek zijn verhaal	blz 47-52
Opa moest altijd huilen Wim Rens	blz 53-57
Overleden, sobat Willem v.d. Endt, mariniersbrig.	blz 58-62
Overleden, sobat Jan van Langeveld, vaartuigendienst.	Blz 63-68
Het korps vaartuigendienst.	blz 69
Overleden, sobat Louis Pothoven, 5-5 RI	blz 70-73
Overleden sobats, weduwen en relaties	blz 74
Krans ereveld Candi Semarang en Roermond	blz 75
Hulp, vragen of een praatje?	blz 76

Wij
wensen
u allen ook in deze roerige tijd
warme, sfeervolle en knusse feestdagen toe.

Proost! Op het nieuwejaar! Jan van Langeveld , (r).

Onze wensen voor u in het jaar 2026 zijn
dat u in gezondheid mag genieten van die dingen in het leven
die u blij kunnen maken. Het hoeft niets groots te zijn,
het zijn soms de kleine dingen die het doen.

Wetende dat er ook dit jaar sobats, weduwen en of nabestaanden
de komende feestdagen onder andere omstandigheden
dan doorgaans mee gaan maken,
wenst de commissie hen daarbij juist veel warmte en sterkte toe.

Van de redactie!

Beste sobats, beste allemaal,
Hoopvol had ik verwacht dat er in dit toch zo belangrijk jaar, 80 jaar vrijheid, hier op de redactie het postvak vol zou stromen met uw verhalen, uw herinneringen over die bevrijding. Maar helaas. Nog geen letter kwam hier binnen. Tja, dan wordt het lastig om een speciale uitgave te maken. Nu

zou ik overal van het internet verhalen kunnen gaan zoeken, maar daar ben ik niet zo voor, ondanks het gezegde: "beter goed gepikt dan slecht verzonnen." Enkel en alleen als het een aanvulling is op een verhaal van. En net als ik denk: Wat te doen? komt er via de inzamelingsactie DE-punten ineens een mooi verhaal binnen over een van de gesneuvelden van de Tijgerbrigade. Koren op mijn molen dus.

Gelukkig kan ik dan ook nog putten uit de vele verhalen die we door de jaren heen zelf hebben vergaard bij bezoeken of ontmoetingen met veteranen. Zoals het verhaal van sobat de Ronde. Hem ontmoetten wij regelmatig op de veteraneninloopmiddagen in de Flamingo, het verenigingsgebouw hier in Hoogvliet.

Mooi is het ook dat er een aantal verhalen zijn binnengekomen van veteranenkinderen of kleinkinderen. Ik juich dit van harte toe. Schroom dus niet om in de pen te klimmen, achter het toetsenbord te gaan zitten en geef door die geschiedenis die u vast wilt leggen in het volgende nummer van Sepatoe Roesak.

Er zijn weer fijne reacties binnengekomen, ook op de nieuwsbrief van augustus 2024 na de DE-loterij. Er zijn nog veel mooie reacties te vermelden hiervan, maar die bewaar ik tot de nieuwsbrief van na de DE-verloting van 2026. Anders is die nieuwsbrief weer niet compleet.

Wederom zijn er ook weer verdrietige berichten maar aangevuld met persoonlijke verhalen van de overleden sobat zelf of aanvullende info betreffende het onderdeel waar de sobat bij ingedeeld was.

Het valt soms niet mee om te kiezen wat er wel of niet in het boekje komt, in dit geval was het: Als er maar weer voldoende te lezen valt voor onze sobats, weduwen, nabestaanden en sympathisanten. Zelf ben ik wel tevreden over het resultaat. Wie dat niet is, kom maar op met uw inbreng. Ik plaats het graag.

Redactie: Marianne Pragt- Lankhuizen

Met redactionele ondersteuning: Joop Pragt

**"Teder die we ontmoeten in ons leven
schenkt ons op zijn eigen wijze iets"**

Resi van Venrooij †

Mededelingen van de commissie.

De voorzitter/ secretaris.

Beste sobats, beste allemaal,

Wat een jaar! Kunt u nog opsommen wat er in de wereld gaande is geweest of nog gaande is aan ellende, honger, oorlogen en rampen? Maar kunt u de mooie dingen opsommen die het afgelopen jaar voorbij zijn gekomen? Door alle vreselijke berichten die we via de krant, TV, internet en praatprogramma's over ons uitgestort krijgen, zou je denken dat er nergens rust in de wereld is. Overal onvrede, machtswellust, gekte, bomaanslagen op woningen, uitgevoerd door tieners nog zonder te weten wie of wat ze een ander aandoen. Demonstraties, terecht of onterecht. Iedereen wil zijn mening uitdragen maar als het uitloopt op vernielingen, belemmering van het dagelijkse leven door blokkades op wegen, gevechten tegen onze mensen die juist ervoor zorgen dat geweld niet getolereerd wordt, is dat behoorlijk schokkerend voor de generaties die wel het respect voor hen hebben geleerd. En niet alleen voor hen, maar voor elk weldenkend mens. Genoeg is genoeg en er zijn strepen waar je over heen kunt gaan, maar dan zeer zeker niet ongestraft. We hebben een kabinet gehad dat plat gezegd elkaar de tent uitknokte en elkaar geen strobreed wilde toegeven. Oorlogen met de meest vreselijke, onmenselijke daden tegen elkaar.

Ik zou soms wel eens willen dat iedereen bij het ontbijt een bordje verdraagzaamheid, aangevuld met respect en tevredenheid zou nuttigen. Gegarneerd met stukjes vriendelijkheid, verdraagzaamheid, een glimlach en welgemeende warmte voor elkaar. Roept u maar als u pakken met een dergelijk ontbijt ziet bij één van onze grote supermarkten. Ik neem meteen contact op met de leverancier en zou per tonnen ze afnemen en laten bezorgen over de hele wereld."

door voorzitter,
Marianne Pragt-Lankhuizen

"Je kunt ook blij zijn met wat je niet hebt"

Van de penningmeester

Wederom laat ik u het wel en wee van de financiële toestand bij de commissie weten. Hieronder volgt voor u het jaarlijks overzicht.

Op 1 november 2024 was in kas	€ 2.180,14
Op 1 november 2025 is er in kas	€ 1.433,14
verschil	€ 747,00

Van het bedrag dat op 1 november 2025 op rekening stond zijn nog niet de kosten voor de totstandkoming van dit blad van het bovengenoemde kasgeld aangesproken.

Verder is er kasgeld afgelopen jaar gebruikt voor o.a. het weer laten maken en versturen van de speciale bedankaarten bij donaties en de speciale tijgerpostzegels, het verzenden van beterschaps- en condeolancekaarten en overige correspondentie. Ook de kosten voor enveloppen, papier en inkt, nietjes, etc., het laten leggen van kransen hier in Nederland maar ook in Indonesie op erebegraafplaatsen. U ziet dus wel: wij gaan voor u nog steeds door en daarbij zijn uw vrijwillige donaties echt hard nodig. We ontvangen nog steeds donaties van trouwe donateurs maar ook van spontane donateurs. Er zijn soms echt verrassende donaties bij.

Hier volgen de donaties van 1 november 2024 tot 1 november 2025

<u>Datum</u>	<u>Naam donateurs 2024!</u>	<u>Plaats</u>	<u>Bedrag</u>
11 nov	Erik van Poppelen, nabest.2-6RI	Oudenbosch	€ 5,00
26 nov	M. Lagerman.Wienk DEpunten	Doetinchem	€ 25,00
5 dec	P. de Boe, NNG-veteraan	Zoetermeer	€ 50,00
13 dec	M.A. Vleesch Dubois nabest.	Stolwijk	€ 30,00
18 dec	Karin v.d. Corput, 2-6RI nabest.	Breda	€ 15,00
18 dec	Carel van Velsen NNG-veteraan	Ede	€ 25,00
19 dec	L.C.T. van der Heijden LBJ	Oirschot	€ 25,00
19 dec	A en B, Slagboom nabest. 4ecie veldcomp	Hilversum	€ 25,00
19 dec	G. van Santen-Boere, DE-don	Valkenswaard	€ 10,00
20 dec	Ben Roelofs, 5RS	Arnhem	€ 50,00
21 dec	Frank van Buren, nabest. 2-6RI	Geleen	€ 25,00
21 dec	Rita Timmer, nabest. 4-4RI	Groningen	€ 10,00
22 dec	Ruurd Stolp, nabest. 2-7RI	Hoofddorp	€ 100,00
22 dec	G. van Poppelen nabest. 2-6RI	Roosendaal	€ 25,00
22 dec	Mw.Walbrecht-Alberts nab.2-7RI	Roermond	€ 25,00
23 dec	E. Kamerling, nabest. 411 BI	Spijkenisse	€ 50,00
24 dec	Mw. R. Bakker DE-don.	Ter Aar	€ 5,00
24 dec	Meeke Staupe, DE-don. portokosten	Eindhoven	€ 3,30

25 dec	Bill Oostdam , 4 ^e Bat.GROP1	Den Haag	€ 20,00
25 dec	F.Willemsen, 4 ^e genie veld	Haarlem	€ 25,00
27 dec	Ger Swijnenburg,436 BI	Rhoon	€ 25,00
30 dec	Frank Marcus	Gouda	€ 25,00
31 dec	Mw.Toos Meewis, wed.	Rosmalen	€ 10,00

2025

1 jan	M. van Thiel , nabest. 411 BI	Utrecht	€ 40,00
9 jan	Wim van Raaij, 2-6RI	Dordrecht	€ 100,00
9 jan	Arie Niemeyer, nabest.2-6RI	Den Haag	€ 20,00
15 jan	Nabest. M. v.d. Wetering 2-6RI	Eindhoven	€ 20,00
15 jan	J.J. de Jonge, 7e bat.Gren.&Jagers	Eindhoven	€ 25,00
26 jan	Corry Bautz nabest. Ton v.d. Wildt	Rijswijk	€ 50,00
2 feb	Nabest. Cor Dudok 2-6RI	Lage Zwaluwe	€ 50,00
22 feb	Francis Pennings, nabest. 2-6RI	Veenendaal	€ 25,00
12 mrt	Mw. Kuyvenhoven, nabest.	Sassenheim	€ 25,00
17 mrt	M.M.v.d.Meer Nabest.	Grave	€ 50,00
20 mrt	M. de Vos- van der Stap, nabest.	Kruiswijk	€ 100,00
4 mei	H. Pragt, DE donateur	Emmeloord	€ 20,00
7 mei	G.Swijnenburg, 436 BI	Rhoon	€ 35,00
27 mei	H.C. Coops-de Jong vet.wed.	Utrecht	€ 50,00
31 mei	J.Merling vet.do.	Utrecht	€ 75,00
7 aug	Jan Westerhof 2-6RI veteraan	Australie	€ 150,00
16 aug	Michiel van Manen, re-enacter	Veenendaal	€ 25,00
28 aug	Mw. Eisenberger nabest.	Badhoevedorp	€ 50,00
29 aug	Mw. J.G. Olree Sternfeld 87 jaar!	Utrecht	€ 87,00
11 okt	Mw. Elly Stegeman, nabest 423 BI.	Spijkenisse	€ 500,00
	In naam van vader en oom		
	Piet ten Wim† Bontenbal		
16 okt	Mw. M. Bakker, DE-donateur	Ter Aar	€ 5,00
17 okt	Mw.Tineke Landman, DE-donateur	Rotterdam	€ 10,00
25 okt	Irma Baas, nabest. hr. Meyer 5RS	Leerdam	€ 50,00

De meest bijzondere donatie is dit afgelopen boekjaar van veteranendochter Elly Stegeman-Bontenbal. Zij had een opdracht. In naam van haar vader ten oom†, Piet en Wim Bontenbal, een donatie overmaken. Die missie heeft zij zoals u ziet, glorieus volbracht.

Mevr. Hannie Olree-Sternfeld is 87 jaar geworden. Iedere verjaardag verhoogt zij haar donatie met een euro! Op naar de honderd.

Bij de inzameling van DE-punten werden we een paar keer verrast door niet alleen punten, maar ook spontaan een geldelijke donatie. Ook zij zijn hier vermeld.

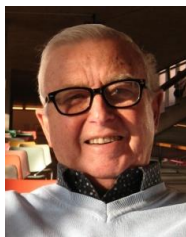
Alle donaties, groot of klein zijn weer in dank van u aangenomen. U bracht weer een mooi bedrag bij elkaar met uw vrijwillige donaties. Ondanks dat er geen inkomsten meer zijn van reünie, loterij en defensie, is en blijft er werk genoeg.

Maar wij willen dit graag voor u blijven doen zoals u dat van ons gewend bent. Daarom zijn de donaties juist een zeer noodzakelijk iets.

Voor de donaties geef ik op het inlegvel u het banknummer van de commissie. Makkelijk om bij uw bankbescheiden te bewaren.

Om ons uw vrijvervoertreinkaartjes te doneren, moet u deze aanvragen bij het Veteraneninstituut of bel ons. Het NVI stuurt de kaartjes naar u op zodat u deze dan weer kunt opsturen naar het secretariaat. Laat het weten aan Marianne. Zij zorgt ervoor dat u van ons een gefrankeerde envelop krijgt om deze naar ons te sturen. Als het naar omstandigheden maar even kan, gaan wij op pad voor een bezoek aan u en/of het bijwonen van een veteranenbijeenkomst. Uiteraard zijn **DE koffie- en theepunten** nog steeds van harte welkom. Evenals de **Perla-punten van AH**.

Dank u wel voor uw aandacht en het lezen van dit informatieve bericht. Getekend, de penningmeester Joop Pragt, (N.N.G.veteraan)

Bij deze de meest hartelijke dank voor al uw warme belangstelling, branden van kaarsjes, groeten en beterschapswensen in kerst- en nieuwjaarskaarten en telefoontjes met Marianne. Het raakt mij nog steeds. Op uw veelvuldige gestelde vraag, hoe gaat het nu met Joop, kan ik zeggen: ik mankeer van alles maar ik voel mij goed."

de penningmeester Joop Pragt, (N.N.G.veteraan)

"Tis wat Tis"

Kent u de Stichting Ambulance Wens in Rhoon?

Deze stichting vervult ongeveer 2.000 wensen per jaar en heeft sinds het bestaan al 24.000 wensen vervuld. Met een team van 315 vrijwilligers, bestaande uit chauffeurs, verpleegkundigen, promotievrijwilligers, vrijwilliger hand- en spandiensten. Zij staan klaar voor mensen die nog een laatste wens hebben en alleen liggend vervoerd kunnen worden. U kunt hiervoor een aanvraag indienen. Er kunnen ook 2 begeleiders/familie van de patiënt mee. Misschien is er nog een veteraan die een erebegrafplaats zou willen bezoeken. Of iets anders is uiteraard ook mogelijk. Er zijn geen kosten aan verbonden. Voor patiënt en de twee begeleiders. Meer weten of aanmelden: ma t/m vr van 08.00 tot 17.00 uur, zat en zo. 08.00 tot 16.00 uur. Tel: 085-4444288

Een bloemlezing van ontvangen reacties:

Naast de vele kerst- en nieuwjaarskaarten met lieve, aardige, hartverwarmende berichten die het secretariaat in 2024 heeft ontvangen, waarvoor overigens onze meest hartelijke dank, kwamen er gedurende 2025 ook per mail, telefoon en brief weer nieuwe reacties binnen.

☒ Hallo Marianne, Wat leuk dat je aan pa gedacht hebt. Pa wilde met zijn eigen kinderen en aanhang zijn verjaardag vieren. Vanochtend natuurlijk eerst aan de koffie/gebak en daarna een lunch. Nog even na borrelen en om 15.00 wilde hij even op bed rusten. Dit is voor het eerst op een verjaardag dat hij dat deed. Maar 99 is een leeftijd dat het mag en kan. Op naar de 100 want dat wil hij wel.

☒ Lieve lieve Marianne en Joop. Hartelijk dank voor de mooie brief met tekst over Sobat Sjra, mijn vader. De uitvaart was mooi verlopen ondanks het feit dat je niet wil dat het één van je ouders is. Zoveel condoleances ontvangen, telefoontjes en appjes gekregen. Onvoorstelbaar. Pap was enorm geliefd, dat was wel zeker. Nu pas komt het verdriet, dat hoort erbij. Jullie gedicht is voorgelezen tijdens de crematiedienst. Erg mooi, maar helaas heeft de uitvaartbegeleider dit versnipperd. Kunnen we dit gedicht nog een keer van je krijgen? Hoop jullie in de toekomst live te ontmoeten. Ik stuur sowieso het bidprentje naar jullie toe. **En later:** "Bedankt voor de mooie woorden over pap in de Sepatoe Roesak. Deze morgen toch moeilijke momenten gekend: de eerste kerst zonder pap. Mam was behoorlijk van streek. We zijn nu saampjes aan het koken. Ik app jullie gauw weer en zijn jou en Joop nog lang niet vergeten.

☒ Ik heb met veel belangstelling de nieuwsbrief gelezen. En evenals voorgaande jaren was in 2024 de loterij weer een groot succes. Wat een hoop werk is weer verzet. Het is bijna een levenstaak geworden voor je man en jou. Chapeau!! En wat een leuke, positieve reacties van de winnaars, maar ook de lijst met donateurs van DE - en Perla punten is lang. Ben blij dat ik een klein aandeel heb kunnen leveren bij de aankoop van de cadeaus.

☒ Mijn vrouw stuurt de punten altijd naar u. Nu las ik dat uw vader ook in Indië gezeten heeft. Mijn vader heeft er ook gezeten van 1947 - 1950 bij de Technische Dienst (Vaartuigen dienst). Daarna is hij reserve officier gebleven bij de TD/5e Divisie en afgezwaaaid als majoor. Toch bijzonder hoe contacten kunnen lopen. Ik hoop dat u nog heel lang voor de veteranen mag en kan zorgen. Heel hartelijk dank voor uw inspanningen hiervoor.

☒ Vol bewondering voor de wijze waarop ze genoot van de grote én de kleine dingen in het leven, moesten wij toch nog plotseling afscheid nemen van onze lieve moeder, schoonmoeder, oma en overgrootmoeder Annie den Boer-van Dongen, weduwe van Leo den Boer † 5 RS,
* 27 mei 1928 † 17 maart 2025

☒ Ik ben zelf geen veteraan, alleen in 1965 in dienst gegaan. Mijn buurman was wel veteraan en kwam ook wel eens op tv als hij in Wageningen meereed met een jeep. Hij was in Indonesië geweest vlak na de tweede wereldoorlog. Ben vorig jaar naar fort Pannerden geweest met mijn broer en zagen daar een foto van onze opa die in 1902 daar was gelegerd. Mijn broer is vernoemd naar onze opa, die in 1942 is overleden. Ik ben zelf vernoemd naar mijn vader, die heette Louis Benjamin, ik ben Benjamin Louis, die tijdens mijn geboorte in Duitsland was. Ik ben van 7-4-1945 geboren in Rotterdam, maar gelukkig kwam hij na de oorlog weer thuis, is grotendeels komen lopen.

☒ "Hartelijk dank voor de update met de nieuwsbrief van 2024. Het leven is soms wonderlijk, en lijkt een aan een schakeling van toevalligheden te zijn. Door het werk wat je doet kom je soms heel leuke mensen tegen. Je hebt ook altijd stof tot praten, omdat je iets gemeenschappelijk hebt. De eerste DE punten liggen alweer in het doosje. Het gaat niet erg snel, het verzamelen van de punten. Ben benieuwd of ik je volgende keer wat meer kan toe sturen."

☒ "Ik heb zelf ook een band met Indonesië, want ik ben er geboren. En als baby met mijn ouders en oudere broer in 1956 naar Nederland gekomen. Ik hoop dat jullie nog lang dit goede werk mogen doen."

♪ Veteraan Ben belt 21 december na ontvangst boekje. "Boekje weer geweldig. Ondertussen zijn weer twee collega's overleden. Hij is 98,5 jaar (nu 99) Leest het boekje van voor tot achter helemaal uit."

♪ Veteraan Wim belt: "Wat een hoop werk weer en geweldig interessant boekje. Ik ben bij veteraan 2-6RI op bezoek geweest. Het verslag volgt."

☒ "Hallo Marianne, Dank u wel voor het toezenden van dit boekje. Ik vind jullie werk fantastisch. Ik heb een vraag t.b.v. de Vereniging Onderofficieren en Oud-onderofficieren van de Verbindingsdienst (VOOV). Mag ik het stuk van Harrie (Harry) Hendrikus van Spronsen, VBad T-Brigade, van blz 36 tm 39, laten plaatsen op onze pagina en in onze nieuwsbrief? Ik hoor graag uw voorwaarden en nee is ook een antwoord."

☒ "Dank voor jullie veteranenwerk."

♪ Veteranendochter belt: Wat een mooi stuk over mijn vader heb je gezet in het blad. Zo mooi. Wil graag boekje ook voor kleinzoon die het in memoriam heeft geschreven. Belt later nog eens om boekje ook voor haar dochter. Zend DE-punten en donatie hiervoor.

♪ Veteraan NNG belt: "Wat een professioneel blad heb je gemaakt. Dit is de eerste keer dat ik jullie blad heb ontvangen. Wat een werk."

☒ Hallo Marianne en mede bestuurs- en redactieleden, bedankt voor het mooie In Memoriam betreffende Teunis Jan Jansen Venneboer in het laatste nummer van Sepatoe Roesak.

Wij wensen jullie nog veel genoegzame tijd met het herdenken van onze Indiëgangers. Waarvan we natuurlijk weten dat het er steeds minder worden. Op enig moment zullen we een hoofdstuk in de Nederlandse geschiedenis definitief kunnen afsluiten. Maar de betreffende sobats zullen door hun nazaten niet vergeten worden. Groeten Dick, mede namens Hilda, René, Jan Carel en Ruud

☒ Goedemorgen Marianne, weer veel dank voor het compliment, ben wat laat in mijn reactie helaas was de familie ziek en dan kijk ik minder snel naar de email. Voor de Poolse ontwerper van figuren ben ik veel op pad geweest om het een en ander uit te zoeken vanwege een foto(zie bijlage)die hij stuurde naar onze DTP'er en die dacht Wim woont er boven op dus hij mag het uitzoeken. Heb ik gedaan en was erg leuk. Als het goed is brengt hij die figuren t.z.t. uit en dan schrijf ik daar mijn speurtocht bij kan dus wel even duren. Wens jullie weer veel succes toe met jullie aktie's."

☒ "Succes met de veteranen die jullie zo vertroetelen."

☒ Bij deze wil ik jou en jouw man fijne feestdagen toewensen. Laat het volgende jaar beter gaan dan afgelopen jaar. Ik deel trouwens mede, voor het geval jullie dat nog niet wisten, dat Harry de 20e november jl. is uitgestrooid bij het Ned. Indië Monument in Roermond. Na allerlei gebeurtenissen heeft dit langer geduurd eer het zover was. Maar nu heeft hij echt rust en geen pijn meer. Ik mis hem heel erg, maar Cést la vie."

☒ Wij willen u bedanken voor het vele goede en de zeer dankbare hulp aan veteranen gegeven in 2024. Wij waarderen het zeer!"

☒ Hoi Marianne en Joop, Vast bedankt voor jullie felicitaties. Wij hebben als kinderen zijn 98e verjaardag met taart op de afdeling gevierd. Gebak voor de hele afdeling. Het gaat best goed met hem. Hij mocht vandaag ook zijn eten uitkiezen en je raadt het al dat wordt Nasi..

- ☒ Fijne feestdagen voor jou en jouw man(naam?) Ik ben slecht in het onthouden van namen. Vandaar. Alle goeds voor jullie beiden en een gelukkige tijd."
- ☒ Proost en veel plezier op het Maliveld.
- ☒ Beste Marianne, het boekje Sepatoe Roesak wat je een poosje geleden nog mij toestuurde werd erg gewaard. Ongeveer een half jaar geleden ben ik verhuisd naar "het gouden hart", een particulier huis waar senioren verblijven. Ik hoop dat het goed gaat met jullie.
- ☒ Goedemorgen Marianne en Joop. De nieuwe Sepatoe Roesak ontvangen. Zoals altijd weer een prachtig boekwerkje. Bedankt voor jullie bijgevoegde mooie Kerstkaart. Ook wij wensen jullie en jullie team heel fijne dagen en een voorspoedig en gezond 2025.
- ☒ "Dank je wel Marianne! We gaan hem, het boekje, weer lezen. Het is alweer lang geleden zeg.....het klopt dat je drie kinderen telt. Louise is er inderdaad nog bijgekomen, net aan het begin van de Corona periode. Daarna best een hectische tijd gehad en met het overlijden van mijn opa eigenlijk niet meer aan gedacht om het aan je door te geven. Ontzettend jammer dat de reünies er niet meer zijn. Maar wel fantastisch dat je doorgaat met je inzet voor de nog levende veteranen en hun weduwen! Fantastisch dat je het boekje en de nieuwsbrieven wil blijven versturen! Ik lees het altijd met veel plezier! Groeten, David en het zootje ongeregeld."
- ☒ "Hi Marianne en Joop, even later weten dat ik het ontvangen heb over the regenachtige korte dagen. Thank you so much I haven't had time to read all of it, most likely after Christmas, right now I have family for a couple of more days,, as far as me is concerned I'm still moving just about as fast as a snail and yet I get there on my 97 birthday, I'll write after de Christmas dagen zijn voor bij, greetings and may you experience a blessed Christmas and. A prosperous new year and de mazzel. Henk."
- ☒ "Daags voor Kerst heb ik de Sepatoe Roesak mogen ontvangen. Jullie hebben het heel mooi opgemaakt. Ook mooi dat de reactie van tante Mia is toegevoegd. De extra foto's hebben het een mooi stuk gemaakt. Opa heeft hier een mooi afscheid voor gekregen. Ja, de foto van het hijsen van de vlag is zeker bijzonder. Ik dank jullie dat ik een stukje mocht schrijven voor opa, jullie en de sobats. Heel dankbaar. Nogmaals bedankt!"
- ☒ Veel succes met uw activiteiten voor de veteranen en weduwen. Hierbij heb ik nog DE-punten!

♪ Veteranendochter Elly belt: Ik ga vandaag mijn belofte inlossen. Namens mijn vader en zijn oom, die ook in Nederlands Indië heeft gediend maar nooit reünies e.d. heeft bezocht, maak namens hen een donatie over. En weet je, ik ben oma geworden. Een kleindochter, ze kondigde zich aan op 9 december. Dezelfde dag als mijn vader en ik geboren zijn. Ze is geboren op 10 december. De tijd van geboorte 4.23 uur. Gelijk aan het legeronderdeel van mijn vader. 423 BI."

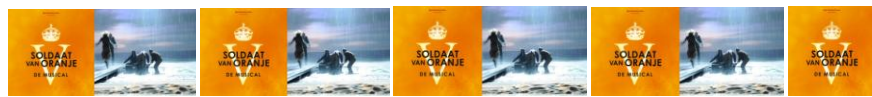
☒ Hello Marianne: Thank you for your email! Letting you know Dad, Jan Westerhof 2-6RI, just celebrated his 100th birthday! Cheers "

Christaan van Maurik, 2-2RVA. Vierde op 4 oktober jl. eveneens zijn honderdste verjaardag. Het was een prettige dag. De burgermeester kwam op bezoek. Er kwam een brief van de koning en koningin en de commissaris van de koning. Ik ben met de kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen uit eten geweest. Ik hoef niet met een foto in het blad. Ik ben al heel beroemd door het artikel met foto in de krant van Rijswijk." Maar Marianne is ook niet voor één gat te vangen. Geen foto? Toch foto!

Freek Willemssen, 4e genie veld, vierde op 14 september 2025 zijn honderdste verjaardag. Er was een groot buitenfeest. Uiteraard ook de felicitaties van de koning. Een hele eer! Honderd rozen van de burens gekregen. En een afvaardiging van de Genie op bezoek gehad om hem te feliciteren. Een geweldige dag. Mooi weer! Groot feest. Dochter gaat foto's opsturen die ik in het boekje van december kan plaatsen. (Helaas, niets ontvangen dus een foto uit de oude doos. Red.)

De oplossing van de ‘zeer moeilijke rebus’ in het boekje december 2024 was natuurlijk: **‘Tachtig jaar vrijheid’**. Hier komen de prijswinnaars aan het woord:

Terugblik op een fantastische avond

Wat een verrassing om twee VIP-kaarten te winnen voor Soldaat van Oranje! Ik had al vaak van deze musical gehoord, maar deze nog niet bezocht. Nu kreeg ik de gelegenheid om ernaar toe te gaan, samen met Marieke Houtekamer, een goede bekende van mijn vader. Jaren terug was zij bij hem vakantiekraacht huishoudelijke hulp. Ze heeft veel verhalen van mijn vader gehoord over zijn tijd als militair in het toenmalig Nederlands-Indië.

Op vier april vertrokken we 's middags vanuit Krabbendijke enthousiast richting Katwijk. Na een lange rit van 2,5 uur arriveerden we -precies op tijd- om als eerste de parking op te rijden. We werden hartelijk en ‘in stijl’ ontvangen. De ontvangsthal hielp ons om in de sfeer te komen: met spreuken, prikkelende vragen, museumobjecten en een heuse motor uit verleden tijden. Zelfs de toiletten waren in stijl ;)

Annie en Marieke. Foto: Annie Smoorenburg

Na een heerlijk en uitgebreid diner zaten we om half 8 op onze plek in het rode pluche. Benieuwd naar wat komen ging toen de lichten doofden en het stil werd in de zaal.

En toen opeens ging de tijd terug naar 1939 en zaten we midden in een studentensociëteit. We zagen hoe ieder van hen omging met de oorlogsdreiging.

Van ongelooft, verontwaardiging tot het compleet negeren ervan. De levensgrote videobeelden van eskaders bommenwerpers en vechtende soldaten brachten de oorlog van toen dichterbij. En we vroegen ons af: hoe zouden wij reageren op die oorlogsdreiging? De musical vertelt hoe een groep studenten zich een weg baande door deze oorlog.

De verschillende verhaallijnen werden op verschillende podia vertoond. Het halfronde doek schoof telkens open voor een ander podium. We kregen de oorlog te zien in de beleving van een student die NSB-sympathisant was en zich ontpopte tot een bloedfanatieke Zwarthemd. Een studente sloot zich bij hem aan. Anderen gingen juist in het verzet, of voltooiden gewoon hun studie. Sommige studenten werden opgepakt, verhoord, gefusilleerd of naar een concentratiekamp gebracht. De hoofdrolspeler -Erik Hazelhoff Roelfzema- vertrok met enkele andere studenten naar Engeland voor verzetsactiviteiten en werd uiteindelijk adjudant van koningin Wilhelmina. Verzet en collaboratie, liefde en haat, moed en lafheid, hoop en wanhoop: alle emoties kwamen uitvergroot voorbij. Langzaam maar zeker bewogen de verhaallijnen zich naar het einde toe: de bevrijding. Maar de studentengroep zou nooit meer compleet zijn en de oorlog had hen voorgoed veranderd.

De voorstelling van bijna drie uur werd luchtig gehouden door grappen en hilarische scènes, en hier en daar natuurlijk wat romantiek.

We hebben genoten van deze theatervoorstelling! Al was niet alles even overtuigend. Zo werd pas na een paar maanden ingegrepen toen een zendapparaat al lange tijd geen bericht terugzond. Inderdaad bleek er verraad in het spel te zijn. En de hoofdrolspeler en voormalig verzetsman was ontstemd toen hij zag hoe een oud-studente als moffenmeid werd afgeranseld: in het sentiment van die tijd lijkt dat niet heel waarschijnlijk. Al met al bracht deze voorstelling wel vragen tot leven zoals: hoe zou ik hebben gereageerd of gehandeld in die tijd? Een actuele vraag met al die oorlog/oorlogsdreiging om ons heen.

De musical bracht het nodige naar boven en er waren allerlei lijnen te trekken van de musical naar mijn familie: verschillende van mijn familieleden zijn in het verzet omgekomen, en een aantal hebben gevochten in diverse oorlogen -zo ook mijn vader.

De oorlog zou altijd een groot onderdeel van mijn vaders leven uitmaken, en daarmee ook van het mijne. Mijn vader heeft een militaire begrafenis gekregen, met de Nederlandse driekleur op de kist. Zo was hij toch ook een beetje 'Soldaat van Oranje'.

Marianne, heel hartelijk dank voor deze prachtige prijs en onvergetelijke avond! Annie (dochter van FJF Smoorenburg †) en Marieke

“Gisteren naar de soldaat van oranje geweest. Het was echt geweldig. Wij vonden hem beter dan de vorige versie. Veel meer special effect. Ik heb zelf de oorlog als klein meisje meegemaakt en moest soms mijn emoties in bedwang houden. Ik had dit niet willen missen. Dankzij de rebus die ik had gewonnen was ik dus in de gelegenheid om hier naar toe te gaan. Ik ben ook met mijn vriendin geweldig begeleid naar onze plaatsen. Hartelijk dank voor de bemiddeling.
Groetjes, veteranenweduwe Henny Coops

Het nieuwe productieteam van Soldaat van Oranje heeft helaas laten weten dat zij geen vrijkaarten meer beschikbaar zullen stellen. Iets wat wij wel kunnen begrijpen maar wel betreuren na een zo lange samenwerking met Michiel Klerken, Jeroen en Hanneke Dees van de voorgaande productieteams. Jullie allemaal heel hartelijk bedankt voor de warme samenwerking in al die aflopen keren.

Wel heel goed nieuws van Douwe Egberts!

Na lang wachten is dan eindelijk de kogel door de kerk. Douwe Egberts heeft de samenwerking met Brunawinkels bekend gemaakt. Dat betekent dat de Brunawinkels worden aangepast om in het vervolg daar de gespaarde DEpunten weer in te kunnen leveren voor mooie artikelen. In het voorjaar moet alles in gereedheid zijn.

Hoera! Dit betekent dat ook wij weer de jaarlijkse thuisloterij kunnen gaan houden en u veteraan en veteranenweduwen, een gegarandeerde kans kan gaan maken op een mooie prijs. U wordt hierover door ons op de hoogte gehouden door de u bekende nieuwsbrief met inschrijfformulier. We zamelen dus nog steeds DE-punten maar ook Perlapunten hier voor in die u naar het secretariaat mag opsturen.

Bij ons om de hoek een fijn gesprek met Wim de Ronde, 4 GRPI.

Soms hoeven we niet ver te reizen voor een goed verhaal van een veteraan. Sterker nog, bijna bij ons om de hoek hadden we de kans om veteraan Wim de Ronde zijn verhaal te laten vertellen bij een van de diverse bijeenkomsten van veteranenvereniging Hoogvliet. Daar waren wij en hij graag te gast en raakten steeds kort met hem in gesprek. Zo ook deze dag zaten we samen met veteraan John Kamerling 411 BI. aan een tafeltje. Zijn verhaal hebben we eerder geplaatst. Deze keer was het dus sobat Wim de Ronde die we het vuur aan de schenen gelegd en hem het hemd van het lijf gevraagd.

“Waar bent u geboren en wanneer? Daarmee wordt stevast het startschot gegeven. “Ik ben geboren in Rozenburg op 22 september 1926. “Wat mijn ouders deden? Mijn vader werkte op de begraafplaats. We woonden daar in een woning met het hele gezin. Vader, moeder en zeven jongens. De lagere school heb ik afgemaakt. Als ik zestien jaar ben, overlijdt mijn vader. Dat was in 1945. Ik werd toen als oudste uit het grote gezin de kostwinner en werkte op het land.

En dan wordt ik opgeroepen voor militaire dienst. Ja, ik was dus dienstplichtig. Dat was zo weer in 1946. Daarvoor had je de OVW-ers. Mijn moeder heeft nog probeert om vrijstelling voor mij te krijgen aangezien ik kostwinner was, maar dat heeft niet geholpen. Ik werd in 1947 naar het voormalig Nederlands Indië uitgezonden.” “Ho, ho, niet zo snel,”roept Joop, waar bent u dan opgeleid en waar werd u bij ingedeeld. Je kon toch niet zomaar de boot op.”Wim de Ronde lacht: “Nee nee, en dat moet jij als veteraan ook wel weten. Ik moest opkomen in Arnhem op de Saksen-Weimarkazerne en werd ingedeeld bij het 4e bataljon van het Garde regiment Prinses Irene. GRPI..

Ik werd daar als soldaat in zeven maanden tijd opgeleid tot brenschutter. Man man, het was me wat daar. Koud! Koud! Midden in de winter! Het vroor dat het kraakte en sneeuwen! Ga dan maar eens een tropentraining houden!" "Hou op man, zegt Joop, ik krijg het al koud als ik je zo hoor."

Tropentraining in opleiding in de sneeuw. foto: nat. archief

"Nou, warm je maar op dan aan bosbranden. Daar hebben we helpen blussen in de lente en zomertijd." Later werd u brandweerman?" merkt Marianne bij de hand op. "Welnee, niks voor mij hoor. Maar weet je wat het fijne was? Er was nog een Rozenburger in de opleiding, Henk Goudappel. We zijn tijdens die opleiding echt goede vrienden geworden."

Veteranen Wim en John.

Hier moeten we even de ondervraging stoppen. Er worden kaarten verkocht voor de bingo, er is een muzikaal optreden en tijd voor drankje. John trakteert.

Na de onderbreking gaan we weer verder. “De opleiding is achter de rug en u gaat naar Nederlands Indië. Weet u nog wanneer en met welke boot dat was”, vraagt Marianne. “Jawel, we gingen in Amsterdam op 4 juni 1947 aan boord van de s.s. Tabinta.” “Bent u zeeziek geweest?” vraagt Marianne. “Vreselijk! Tja, wie niet?” antwoord sobat Wim en wordt aan de herinnering er aan nog bleek om zijn neus. Wat een smeerbeel was dat aan boord. Je moet ook denken we zaten met bijna 1600 man aan boord en sliepen hutje mutje benedendeks. Niet iedereen haalde het om aan dek overboord zijn maaginhoud te lozen. Maar na de golf van Biscaye werd het rustiger op het water. Er waren jongens die de hele reis zeeziek bleven. Ik gelukkig niet. Ik ben vrijwillig in de keuken gaan werken. Ik hoefde mij niet te vervelen, met kaarten zo, er was niet veel te doen aan boord en ik kon af en toe ook een hapje extra regelen. Hij klopt lachend op zijn gezette buik! Ik heb er nog profijt van!” “Ja, ja,” lacht veteraan John

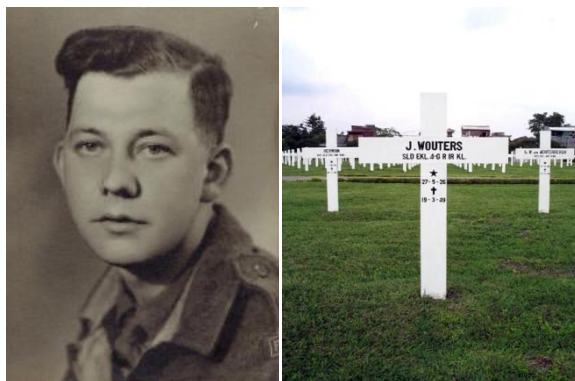
Waar en wanneer kwam u aan in Nederlands Indië of ging u eerst naar Malakka?” vraagt Joop. “Nee, wij gingen niet eerst naar Malakka, dat hoefde toen niet meer. We gingen rechtstreeks door naar Semarang. We waren als bataljon onderdeel van de 2^e of D- (‘Palmboom’)-divisie. Ons bataljon debarkeerde als enige in Semarang. De rest van het brigade ging door naar Oost Java.” Ondertussen zit John Kamerling rustig te luisteren, knikt en vult soms het gesprek aan met zijn ervaringen. Ondanks het rumoer om ons heen loopt het gesprek heel prettig.

“U komt aangekomen in Semarang en dan?” vraagt Joop. “Ik was onder de indruk van de omgeving, de mensen, kleuren, geuren en geluiden. Vooral in het donker was het wennen. Totaal nieuwe indrukken allemaal. Maar we hadden weinig tijd om hier te acclimatiseren. Ons onderdeel wordt ons wordt hier dan in vier pelotons verdeeld. Ik ben dan brenschutter en mijn maatje Henk Goudappel chauffeur. We werden al heel snel ingezet op patrouilles. Tja, alles is in de tropen toch heel anders dan de opleiding in Nederland hoor.” “Tja, zeer zeker geen sneeuw gezien daar,” grapt John.

Tijdens de eerste patrouille die we moesten lopen merkten we al dat onze opleiding in Nederland eigenlijk hier in praktijk niets voorstelde. We leerden al snel hoe je dan wel te werk moest gaan. In het begin ben je bang als ze op je schieten, maar gek genoeg ‘wen’ je er ook aan. Zeker omdat je met zijn allen op elkaar vertrouwt. Met bang zijn kom je niet ver.” “Zo was het!” beaamt John Kamerling. “Ik weet er alles van!” “Ja John, jij hebt dat ook ondervonden in jouw tijd bij 411 BI he?” weet Marianne en legt even haar hand op John zijn schouder. “Heb jij de politionele actie meegemaakt?” vraagt John aan Wim de Ronde.

“Zeker, ik heb meerdere grote acties meegemaakt en dus de eerste politionele actie. Maar de tweede ook. Wij moesten vanaf dag één, 21 juli 1947, eerst de bruggen rond Semarang bewaken.” “Ook de Boeloebrug?” vraagt Marianne. “Ja, ook die. De tweede week werden we ingezet om tijdens patrouilles het gebied te zuiveren van de vijandelijke tegenstanders. We hebben toen wel iedere dag gevechten moeten leveren.

Na die eerste politionele actie werd het niet rustiger. In tegendeel. Het handhaven van orde en vrede veranderde steeds meer in een regelrechte guerrilla oorlog. Iets waarvoor wij niet vanuit Nederland werden gestuurd. Maar we zaten er midden in. Er kwam steeds meer verzet van de Pemoeda's, de vrijheidsstrijders. De weerstand en de gevechten steeds heviger. We kregen meer en meer te maken met berm bommen, vliegtuigtrekbommen, snipers en hinderlagen. Er sneuvelden veel makkers van ons. Bijna wel elke dag brachten we een van ons naar de begraafplaats. Zo ook Sjef Wouters uit Bladel. Op een van de patrouilles was hij in plaats van Theo Wagenaar mijn brennhelpen. We kwamen onder hevig vijandelijk vuur te liggen bij het oversteken van een Kali en daarbij werd Sjef dodelijk geraakt. Zoiets vergeet je nooit!” John loopt dan even bij ons vandaan. Dat begrijpen we wel. John heeft ook een heftige patrouille meegemaakt en een makker verloren. Joop loopt even met hem mee.

Sjef Wouters. ereveld Kembang Kuning. Foto's OGS

Als Joop en John weer terug aan het tafeltje komen, vertelt sobat Wim weer verder. “In september worden we overgeplaatst van Midden Java naar Oost Java. Het was daar nog een stuk rustiger, maar dat veranderde ook snel. De weerstand werd ook erger en we moesten constant op onze hoede zijn. Wij werden gehaaid, maar de tegenstanders ook.

Weet je wat ook de ellende was, je herkende ze niet. Ze droegen geen uniform maar leken gewoon boertjes en zo.”

"Ik weet nog, en dat vertel ik altijd tegen iedereen, dat we een keer beschoten werden maar de vijand niet konden vinden. Wat denk je? Lagen ze verstopt onder water en ademden door een rietstengel. Dat hebben ze geweten. Na een salvo met de bren vlogen ze het water uit." "Had u een vaste legerplaats of werd u steeds overgeplaatst naar andere gebieden?" "We werden steeds verplaatst naar andere plaatsen, zoals Wlingi, Kediri, Malang en Blitar." "Net als jouw vader Marianne, die ging ook steeds verder van Semarang weg door naar Salatiga." zegt John. Marianne knikt. "En u, hoe verging het u verder?" vraagt Joop. "Inmiddels is het dan december 1948 en de tweede politionele actie begon toen. Tot aan het einde van die actie, 31 december, was dat ook weer een heftige tijd.

En dan komt er een grote klap. Ik krijg te horen dat mijn vriend Henk in Kediri is gesneuveld. Hij reed met zijn truck op een berm bom. Dat was op 17 maart 1949. Dat heeft een heel grote impact op mij gehad.

Henk Goudappel

Ereveld Kembang Kuning, foto's OGS

"Er zijn wel 44 jongens van ons achtergebleven. 44 jonge kerels. Levens plotseling afgebroken. En waarvoor?" Hier vallen we alle vier even stil.

"En of dat nog niet genoeg was, we kregen te horen dat we nog een jaar langer in Indië moesten blijven. Dat was niet afgesproken bij ons vertrek uit Nederland. We zouden maar twee jaar blijven. Je begrijpt wel dat hier op zijn zachtst gezegd een hoop onvrede over was bij de jongens. Ik zal de verwensingen die toen rondvlogen maar niet herhalen. Er zijn jongens zelfs van dat nieuws aan onderdoor gegaan."

"Dat klinkt bekend" zegt Marianne. Zo ging het o.a. ook bij 1-15RI, de Blijvertjes". Daar werd het vertrek naar Nederland ook steeds uitgesteld. Vreselijk natuurlijk. Je denkt dat je tijd erop zit en dan zoiets!" Wim de Ronde zucht eens en zegt: "Orders zijn orders. Je kon niets anders dan doorgaan en proberen je erover heen te zetten anders redde je het niet."

“Maar het laatste jaar leek en was wel dubbel zo zwaar hoor. We kregen steeds meer weerstand van de tegenstanders. Ze maakten het ons steeds moeilijker om het gebied zuiver te houden.

Wegversperringen door bomen om te hakken. Bloedlink om die op te ruimen, want je was meteen een mooi doelwit voor de snipers. De mijnenruimers hadden hun handen vol om alle trekbommen en mijnen te ruimen.” Marianne moet meteen aan de mijnenruimer Koos de Ruiter van 2-6 RI denken. Wijselijk onderbreekt ze sobat Wim niet.

Vernielde brug en wegversperring foto's: nat.archief.

Die onderbreking komt wel door de Bingo en weer een stukje amusement. Een hele omschakeling. Zo vanuit het oorlogsgevaar een gezellige meezinger, zelfs een dansje en het enthousiast BINGO-roepen van winnaars. Toch is er naderhand nog tijd om het verhaal van Wim de Ronde compleet te krijgen. We mogen nog even wat langer in de zaal blijven zitten van de beheerder. Zelfs een drankje kan ook nog even.

Sobat Wim vertelt verder: “Uiteindelijk komt aan alle ellende een eind. Er komt een wapenstilstand, waar niet altijd aan werd gehouden. Maar het duurde nog tot de soevereiniteitsoverdracht op 17 december 1949 tot uiteindelijk we horen: We gaan naar huis! Op 13 februari 1950 gaan we dan bepakt en bezakt in Soerabaja aan boord van de ‘Thedens’ en varen we naar Tjimahi bij Bandoeng. Daar moeten we nog veertien dagen verzamelen met andere terugkerende onderdelen en waar we dan op 4 maart 1950 Indonesië achter ons laten aan boord van de ‘Georgic’. Terwijl we zo Indonesië achter ons zien verdwijnen, neem ik afscheid van Henk maar ook van alle andere gesneuvelde jongens van ons. Zij blijven achter. Wij gaan terug naar huis en straks door met ons leven.”

“Waar bent u in Nederland weer aangekomen?” vraagt Joop en wat deed dat met u?” “We kwamen 27 maart 1950 aan in Rotterdam. Het was een mooi om de Nederlandse kust weer te zien. Thuis! In mijn Rozenburg. Thuis bij mijn familie en alle bekenden.”

“En dan, dan bent u thuis, wat dan?” “We kregen net als de Indië-gangers die terugkwamen eerst verlof. Ik meen drie weken en we kregen 300 gulden om burgerkleding te kopen.”

'Na drie jaar in uniform te hebben gelopen was dat een schijntje natuurlijk. Later hebben we onder druk alsnog 1000 gulden gekregen. Dat is nog een heel gevecht geweest en natuurlijk te triest voor woorden, maar we hebben gewonnen."

"We gaan zo echt afsluiten hoor", zegt de zaalverhuurder. "Wij ook, zeggen we. "Nog heel even. Neem wat te drinken van ons."

Snel gaan we door. Joop komt nog met de standaardvragen. Wat is u het mooiste, leukste dat u het meest bijgebleven van uw tijd in Nederlands Indie?" "De kameraadschap. Het samen op elkaar vertrouwen. Ja dat is het mooiste. En het meest slechte? Ja, het sneuvelen van Henk. Natuurlijk ook alle ellende die we hebben meegemaakt, maar het sneuvelen van Henk. Ja. Elk jaar, op 4 mei, met de dodenherdenking leg ik op de begraafplaats in Rozenburg een krans bij de gedenksteen voor hem."

Dan komt Marianne nog een stukje romantiek te kort. "Had u al een meisje voor u naar Nederlands Indie ging?" "Nee, dat kwam later pas. Ik ben in 1955 getrouwd. Ik heb haar....." "Helaas is voor dat verhaal geen tijd meer. Maar wat hebt u verder met uw leven gedaan?" Kort verteld: Ik ben chauffeur geworden. Later werkte ik in het zeemanshuis van Hotel de Beer. "O ja, dat kennen we!" roepen Joop en Marianne tegelijk. "En ik ben blijven chauffeurs tot mijn 68. Toen ging ik met de Vut. Maar ik heb niet stilgezeten hoor. Ik heb mijn hobby's en ik doe heel veel vrijwilligers werk. En ben daar ook koninklijk voor onderscheiden.""Welkom bij de club", zegt Marianne en ze wijst naar haar baton L.I.D.O.V.O.N." Sobot Wim lacht.

"En nu eruit!" sommeert de zaalhouder met een brede grijns. "Als we een beetje gaan zitten lachen in mijn tijd dan is het echt genoeg."

Trouw stuurden wij ons blad Sepatoe Roesak en overige correspondentie deze veteraan toe. Echter onlangs werd ons bekend dat Wim de Ronde al meerdere jaren geleden was overleden. Helaas is ons dat bericht nooit bekend gemaakt.

Wim de Ronde, 4e bataljon GRPI

22 september 1926 – 25 september 2021

Nicolaas (Niko) van der Linde, 1-5RI

Lieve man, lieve vader, schoonvader, opa en overgrootvader,
24 juni 1925 - 1 april 2025

‘Zelfs de mus vindt een huis
en de zwaluw een nest.’

De gedenkdienst voor zijn leven werd gehouden op maandag 7 april 2025 te Scharendijke in de Bethlehemkerk. De begrafenis vond in besloten kring plaats. Via de livestream hebben wij de afscheidsdienst bijgewoond.

Sobat Niko van der Linde. Geboren en getogen in Scharendijke. Hij was de oudste van een gezin met 7 kinderen.

In Amersfoort heeft hij zich, samen met broer Jacob, aangemeld als oorlogsvrijwilliger. “Wij vonden, die mensen in Indië moeten ook vrij zijn. Daarom zijn we daar naar toe gegaan. We gingen als bescherming voor de burgerbevolking. Zo was het eigenlijk”.

“Wat hier aan vooraf ging? Hier in Scharendijke was alles onder water gezet door de Duitsers zodat er geen parachutisten neer konden komen. Overal palen met mijnen eraan. We moesten dus weg. Ik zat toen in Den Helder bij de ondergrondse. Later ook samen met Jacob in Breukelen. Daar heb ik ook nog voor de schoolmeester een ondergronds krantje ‘de Stille Waarheid’ getikt en rondgebracht.”

“In Breukelen moesten we moesten gevangen NSB-ers bewaken op een terrein bij een villa waar eerst de Duitsers in hadden gezeten. Aan de ene kant de vrouwen en aan de andere kant de mannen. Er was overal prikkeldraad rond. Daar zijn wij samen eigenlijk begonnen met onze diensttijd. Die NSB-ers moesten werken. Al die villa's waar die Duitsers in gezeten hadden, dat was natuurlijk een puinhoop. Ze moesten dat allemaal opruimen en schoonmaken. En er waren daar veel villa's in de omgeving van Zeist en Driebergen dus er was eigenlijk veel werk voor die NSB-ers. Toen liepen we al bewapend. Je had een sten. We hadden de opdracht dat als ze de benen namen, je moest schieten.

Bewaken gevangenen door BS. Foto's: nat.archief

Er waren er van de ondergrondse die gooiden bommen over de weg, zodat de Duitsers er niet meer door konden. Dat was verschrikkelijk, want die Duitsers gijzelden dan burgers en die werden ook doodschoten. Toen moest er een bewaking komen van Hollanders. Dus mijn vader, die was toen ongeveer 45 jaar, moest wachtlopen en dat heb ik overgenomen van mijn vader. Mijn vader was toen ook niet meer helemaal precies gezond. Ik denk dat we een paar maanden op Sparrenheide hebben gezeten. Toen zijn we naar Amersfoort gegaan. Naar de Prins Bernhardkazerne. In oktober zijn we daar weggegaan,” rekt Nico voor. “We zijn met de trein van Amersfoort naar Zwolle gegaan. We hebben in Wezep, dat is vlak bij Zwolle, in de Prins Willemkazerne gelegen. Het is nou de kazerne van de marechaussee.”

“In Amersfoort kregen we de opleiding, allemaal jongens uit de omgeving. Er waren jongens uit Spakenburg, uit Amersfoort, Zeist, Driebergen, en dan hadden we de kersenplukkers. Die kwamen uit de Betuwe, Tiel, Culemborg. Dat was een compagnie apart. Wij hadden natuurlijk 4 compagnieën. Er waren er te kort, want we moesten 800 man hebben. Toen hebben ze uit de binnenlandse Strijdkrachten vanuit Culemborg en Tiel, dus de kersenplukkers, die omgeving, toegevoegd aan ons. Het was een vrijwilligersbataljon en daar zaten jongens in van allerlei leeftijden. Het was een rommeltjeszootje van allerlei leeftijden. Je kreeg de dienstplicht in 1946. Toen kwam er wat regelmaat in, maar niet bij de vrijwilligers hoor.”

“We hebben een paar maanden opleiding gehad in Amersfoort. Op 8 november 1945 vertrokken we naar Engeland, East Hempstead, vlakbij Londen is dat. We zaten daar in allemaal van die nissenhutten. Hier kregen we onze uitrusting en nog wat opleiding. Op 25 november zijn we met s.s.Johan van Oldenbarnevelt eerst naar Ipoh, op Malakka gegaan. We mochten toen Nederlands Indië nog niet in. In Camp Ipoh hebben we een maand of twee drie in tenten gezeten. Ik was chauffeur bij de bataljonscommandant. De stafcompagnie. Maart 1946 mochten we Indië in. We kwamen 3 maart aan in de haven van Priok en zijn we naar Batavia gegaan.

Drukte in de haven Tandjok Priok foto: nat.archief.

Op 10 april werd ons bataljon per vliegtuig overgebracht naar Tjimahi. We konden nog niet over de weg want die was bezet door die ploppers. We werden vier dagen later gelegerd in de sector bij Bandung. Daar werd dat hele bataljon verdeeld. Dus allemaal de kanten van de rimboe uit. Daar moesten we dan patrouilles, wachtlopen en het gebied daar zuiveren. We zaten door de hele stad heen en hebben daar zeker wel een paar maanden met het peloton gezeten. Later werden we ingezet bij o.a. Padalarang Njalindoeng, Tjikoeroetoeg en weer terug naar Tjimahi.

Ik heb de tweede politionele actie niet meegemaakt,” zegt Nico, “Ik mocht naar huis omdat vader zo ziek was en gestorven is. Mijn moeder was al in maart 1945 overleden. Mijn vader in 1947. Ik werd teruggeroepen omdat ik als kostwinner voor het gezin moest gaan zorgen. Ik was ongeveer bij Italië toen vertelden ze mij dat mijn vader gestorven was. Ik kwam met de Kota Inten aan in Rotterdam. Met de bus werden we allemaal weggebracht. Ik kwam uiteindelijk midden in de nacht thuis.”

“Het was doodstil. Ik heb toen geklopt en toen was ik thuis. Ja. In de droefenis. Geen slingers, geen versiering, nee heel gewoon. Ik was weer thuis.

Nu had ik samen met mijn zus toen de verantwoording voor het hele gezin. Mijn vader was in de levensmiddelen. Hij was kruidenier. Hij ging de huizen af met de auto. Ik ben toen de winkel weer gaan proberen te starten. Want daar was ook niks van over. Ik ben de winkel blijven doen, want je moest toch eten. Het was echt heel moeilijk. Maar ik ben in de levensmiddelenhandel gebleven. Tot aan 1957. Ik heb nog een tijd voor de verzorging gezorgd bij de Deltawerken. Daar heb ik ook nog voor gewerkt. Boodschappen leveren. Dat was een goede vaste klant.

Toen hebben we de watersnoodramp gekregen! Alles onder het water. Alles kwijtgeraakt. Alles. Het huis van ons stond lager en het water heeft zelfs tot op de zolder gestaan. We hadden veel nog wat hoger gezet, maar dat mocht niet baten.

We gaan weer even terug in de tijd. “Wat is u het meest bijgebleven van uw tijd in Indië? Welke gebeurtenis vergeet u nooit meer?”

Dat het een heel mooi land is! Maar bovenal de kameraadschap, die was enorm. Ja, je kon echt elkander vertrouwen. Ze lieten je nooit vallen. Je vertrouwde elkaar op je leven toe. Maar ook later nog hoor.”

De bevolking was ook wel goed, maar je had er natuurlijk verschillende partijen en dat is verkeerd gegaan eigenlijk. Dat neem ik Soekarno kwalijk, dat het uiteindelijk resulteerde dat het geen Nederlandse kolonie meer werd. Het was wel dat toen wij er waren er de rust hersteld was. Dat mag ook wel gezegd worden. De bevolking was blij met ons dat wij de rust weer terugbrachten. Het is geen onbegrijpelijk iets dat de opstandelingen ons niet moesten. De bevolking was blij dat wij er tegenin gingen. Ergens was er natuurlijk beloofd dat Indonesië vrij zou worden. Dat heeft Wilhelmina al beloofd. Zo voordat wij werden gestuurd. Maar het ging niet snel genoeg. We hebben ook veel goeds gedaan daar. De bevolking geholpen met de sawa's weer opbouwen, medische zorg, kleding, noem maar op. Maar dat wordt nooit verteld. Het is gewoon een bespotting dat er nu weer alleen maar het negatieve weer opgehaald wordt. Het is trappen achteraf!

Het ergste wat ik nooit vergeet is dat met Arend Verkroost, die toen verongelukt is. Dat was ook erg. Hij was 21 jaar! Arend was chauffeur van een troepentransport.

Hij moest een aantal soldaten ter aflossing brengen naar de post in Njalindoeng. Toen hij op die jongens stond te wachten moest hij plassen en is hij daarbij op een 'eigen' personeelsmijn gestapt die naast de weg lag. De soldaten van de post hadden vergeten om de chauffeurs hiervoor te waarschuwen.

Arend Verkroost,

Openbare begraafplaats Bandung,
Foto's OGS

erebegraafplaats 'Pandu' in Bandung,

Het was ook voor ons heftig. Er zijn er zo'n 35 gesneuveld. Als er dan vrienden van je sneuvelen, dat is erg. Daar denk je nu ook nog wel eens aan terug. Het waren ook maar jongens. Die blijven in je gedachten, jonge jongens."

n.b. Arend Verkroost werd begraven op de openbare begraafplaats aan de Parkweg in Bandung. In 1960 zijn de stoffelijke resten van hem herbegraven op de erebegraafplaats Pandu waar tot op heden het graf met betonnen kruis door de oorlogsgravenstichting wordt onderhouden.

De afbeeldingen op deze pagina zijn afkomstig uit de collectie van de Oorlogsgravenstichting en zijn auteursrechtelijk beschermd. Het is niet toegestaan deze afbeeldingen te kopiëren, te verspreiden of anderszins openbaar te maken.

De oorlogsgravenstichting

Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog lagen over de hele wereld graven van tienduizenden Nederlandse oorlogsslachtoffers. In tegenstelling tot de landen om ons heen die betrokken waren geweest bij de Eerste Wereldoorlog kende Nederland geen organisatie om voor deze graven te zorgen. Op initiatief van reserve Luitenant-Kolonel Dr.A. van Anrooij, hoofd dienst voor Identificatie en Berging van het ministerie van Oorlog, werd op 13 september 1946 de Oorlogsgravenstichting opgericht. De stichting kreeg brede steun van ministeries, het Rode Kruis, verenigingen van oud-gevangenen en het voormalig verzet.

Koningin Wilhelmina werd beschermvrouwe en prins Bernhard erevoorzitter. De band met het koningshuis is altijd gebleven en Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander is de huidige beschermheer van de oorlogsgravenstichting.

Om de Nederlandse oorlogsslachtoffers een graf te kunnen geven, had de Oorlogsgravenstichting zoveel mogelijk gegevens nodig van Nederlanders die tijdens de Tweede Wereldoorlog waren omgekomen. Het verzamelen van deze gegevens werd gedaan door een kleine staf en een team van vrijwilligers.

Het lukte deze kleine groep een archief op te zetten met de gegevens van alle Nederlandse slachtoffers. Zij zochten in archieven van de ministeries van Oorlog en Sociale Zaken, het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie en het Nederlandse Rode Kruis. Tegelijkertijd spoorden zij nabestaanden op en zochten in gemeentearchieven om te controleren of de gevonden gegevens klopten. Het ging in totaal om 180.000 Nederlanders die omgekomen waren. 50.000 van hen hadden een aanwijsbaar graf.

In 1952 was het registreren van de slachtoffers voor het grootste deel gereed. Daarna werkte men tot ongeveer 1973 aan de registratie van de 130.000 slachtoffers die geen aanwijsbaar graf hadden. Dit namenbestand en het archief vormen de basis van alle activiteiten van oorlogsgravenstichting, het vertellen van verhalen, het onderhouden van oorlogsgraven, het beheer van de erevelden, het verstrekken van informatie aan nabestaanden.

Een van de erevelden beheerd door OGS is het nationaal ereveld Loenen. Het werd op 18 oktober 1949 geopend door prinses Wilhelmina. Het ereveld is de laatste rustplaats van bijna 4.000 Nederlandse slachtoffers: militairen en burgers. Zij verloren hun leven tijdens de Tweede Wereldoorlog of tijdens gewelddadige conflicten daarna - zoals in het voormalig Nederlands Indië of tijdens internationale vredesmissies. De graven op het ereveld liggen bijna opvallend verspreid over een bosgebied. Het zijn geen recht rijen met kruisen, maar graven, ingericht met liggende stenen.

Hier liggen de graven van mannen, vrouwen en kinderen; verzetsstrijders, dwangarbeiders, Engelandvaarders, vervolgingsslachtoffers, maar ook slachtoffers van de Japanse interneringskampen in Indonesië en militairen die sneuvelen tijdens vredesmissies in Korea, Libanon, voormalig Joegoslavië, Afghanistan en Mali. Van hen is 80% burger.

Adres: Groenendaalseweg 64, 7371 EZ Loenen. Gratis rondleiding met gids: elke zondag. Start 11.00uur. U wordt opgewacht bij de ingang.

Een bijzonder verhaal bij de inzameling van de DE-punten.

“Hallo Marianne, ik heb nog een mooi verhaal voor je. Ik ben vrijwilliger op een RK begraafplaats (gesloten, dus geen begravingen of bijzettingen meer, maar nog steeds mensen met grafrechten) in Stadsdeel Tongelre in Eindhoven. We houden het bij. Er staan prachtige beuken en een heleboel zeer oude graven. Toen ik daar nog niet zo lang werkte lag er ook een korporaal Linssen, overleden nadat hij in Indië geweest was. Hij is daar gewond geraakt, getransporteerd naar Nederland (in 1949) en hier in Den Haag in een militair ziekenhuis overleden. Hij was dus begraven op ons St. Martinus kerkhof.

De enige bezoeker was zijn zus van bijna 80 en die maakte zich zorgen dat er niemand meer voor het graf zou zorgen als zij zou komen te overlijden. Ze heeft zich toen gewend tot de oorlogsgravenstichting en een verzoek ingediend om de broer te laten opgraven en herbegraven op Oorlogsbegraafplaats Loenen. Na een hele periode van formulieren invullen en argumenten aandragen werd haar verzoek gehonoreerd. Dus werd de broer heel zorgvuldig opgegraven, getransporteerd naar Loenen en daarna kregen de familie, maar ook dus ons groepje vrijwilligers een uitnodiging voor de herbegraving in Loenen. Dat was een heel evenement. De stichting had uitgezocht hoe hij gewond is geraakt en hoe hij toen op transport is gesteld naar Nederland. Ook voor de familie was dit allemaal nieuw en heel veel daarvan wisten ze niet.

De ceremonie zelf was heel waardig en respectvol en we zijn nadat de steen was geplaatst maanden later nog een keer teruggegaan om een bloemetje te leggen. Later zag ik nog een keer een documentaire over de Stichting die dat doet en dat was zeer interessant.

Op de plek waar het graf van de korporaal was heb ik nu een bloemenperkje ingericht. Inmiddels is de zus overleden dus dat overplaatsen is geen dag te vroeg gebeurd.

Wij hebben op onze begraafplaats ook een rijtje oorlogsgraven. Mensen die omgekomen zijn tijdens een bombardement in 1944 in Eindhoven. Er is een oude mevrouw uit ons stadsdeel die ieder jaar witte roosjes legt op al die graven, zo lief. De lieve dame die jaarlijks roosjes legt bij de oorlogsslachtoffers hier is ook mevrouw Trees Verhulst-Gudden.

Mevrouw Trees Verhulst-Gudden is de initiator van de verplaatsing van de stoffelijke resten van de heer Linssen. Zij kende zijn zus Els heel goed en begreep haar zorgen. Zij is lange tijd administratiemedewerkster geweest van de begraafplaats en had contact met alle bezoekers. Ze is geboren en getogen hier in Tongelre en kent alle oude verhalen. Met haar hulp is de oorlogsgravenstichting benaderd en is uiteindelijk, na jaren, alles in orde gekomen."

"Ze is ook initiator van de vrijwilligersgroep en ik heb, nadat zij het zware werk niet meer kon doen vanwege een broze gezondheid, de organisatie daarvan overgenomen. Trees is inmiddels 86 maar we kunnen haar nog steeds om informatie vragen over bepaalde graven waar we meer van willen weten, ze is een wandelende encyclopedie wat betreft het St. Martinus kerkhof. Dus als iemands naam vernoemd moet worden in het stuk is zij het, ik ben slechts de berichtgever."

Door: Muriel Alblas

Jan Linssen, 1925 - 1949

Jan wordt geboren op 25 juli 1925 in Helmond en woont in Eindhoven. Na de lagere school volgt hij vier jaar opleiding aan het kleinseminarie Beekvliet in Sint-Michielsgestel. Daarna nog twee jaar seminarie in Cadier en Keer.

Het is in 1945 als Jan Linssen als dienstplichtig soldaat van de lichte 1945 wordt ingeschreven. In 1946 gaat hij nog als scheikundig analist werken bij Philips, maar op 27 mei van datzelfde jaar wordt hij als dienstplichtige opgeroepen bij de Koninklijke Landmacht in Ede. Daar wordt hij als korporaal ingedeeld bij het 1-2 Regiment Veldartillerie. Een onderdeel van de T- (Tijger) Brigade.

Jan wordt, evenals zo vele dienstplichtigen en eerder de OVW-ers, naar Nederlands Indië gezonden om daar orde en rust te herstellen. Na een opleiding van maar enkele maanden vertrekt hij in 8 oktober 1946 met de Bloemfontein naar Java, waar hij na een zeereis van een kleine maand in Batavia aan land gaat.

Enkele dagen na aankomst wordt hij verplaatst naar Buitenzorg, van waar het in januari 1947 ondersteuning biedt aan het KNIL tijdens actie in Masing. In mei wordt het onderdeel naar Tjipajoeng verplaatst voor wachtdiensten.

Daar vanuit neemt het onderdeel rond Djamboe deel aan de Eerste Politionele Actie van 21 juli tot 4 augustus 1947. Naast een eigen te patrouilleren vak biedt de Veldartillerie ondersteuning van andere infanterie-eenheden. Jans eenheid wordt regelmatig ingezet tegen rondtrekkende bendes die het achterland onveilig maken. Eind 1948 neemt de onrust opnieuw toe. Ook tijdens en na de Tweede Politionele Actie van 19 december 1948 tot 5 januari 1949 wordt Jan op verschillende plaatsen in West-Java ingezet.

Na een periode van rust gaat het op 26 januari 1949 helemaal mis voor Jan Linssen. Die dag wordt hij met enkele kameraden ingedeeld als bewaking van een Rode Kruis-team. Het voertuig rijdt bij de kampong Randji, vlakbij Soekaboemi, een stad in de provincie West-Java, op een mijn. Direct daarop wordt de groep hevig beschoten. Jan krijgt een kogel in de borst en is ook gewond aan zijn ruggengraat, mogelijk als gevolg van de ontplofte mijn.

26 Januari

Hedenmorgen om 08.45 uur is nabij Randji (vak 1-2 RVA) een auto van het R.Kruis beschoten, na eerst op een landmijn gelopen te zijn. Als bewaking voor deze auto waren enige militairen van de juist uit Bantam teruggekeerde B-Btij.ingedeeld.
De Kpl.J.J.Linssen, L.No.250725047 en de sld.Huesken M.A. L.No.250715037 werden hierbij levensgevaarlijk gewond. Een lid van het R-Kruis team werd gedood. In de loop van de ochtend is de sld.Huesken aan zijn verwondingen overleden.RIP.

Jan wordt overgebracht naar het hospitaal, maar het is al snel duidelijk dat zijn verwondingen heel ernstig zijn. Hij wordt daar bezocht door mevrouw Mans Spoor-Dijkema, echtgenote van generaal Spoor, commandant van de troepen in Indonesië. Zij verzorgde dagelijks een radioprogramma waarin ze het thuisfront in Nederland vertelde over het wel en wee van de strijdkrachten én persoonlijke boodschappen overbracht.

Zij heeft zich heel erg ingezet om de repatriëring van Jan mogelijk te maken.

Op 23 maart 1949 is het eindelijk zo ver en vertrekt Jan per vliegtuig naar huis. Pas op 28 maart komt hij in Nederland aan en wordt overgebracht naar het Centraal Militair Hospitaal in, toen nog, in Den Haag, waar het in 1812 in opdracht van Napoleon werd gebouwd. Maar zijn verwondingen zijn zo ernstig dat herstel niet meer mogelijk is. Uiteindelijk overlijdt korporaal Jan Linssen, 24 jaar oud, op 23 september 1949 en vindt zijn laatste rustplaats in Eindhoven

1949
3 October
Korporaal Linssen J.J., Legernummer 250725047 van 1-2 R.V.A.
die op 26 Januari 1.1. zwaar gewond werd bij een beschieting
van een Rode-Kruisauto nabij Randji, is in Nederland overleden.

In oktober 2018 is korporaal Jan Linssen in aanwezigheid van zijn nabestaanden herbegraven op Nationaal Ereveld Loenen. Ze hebben Jan nooit gekend, maar het is een belangrijke dag voor de familie van Jan Linssen. Linssen werd door militairen van door het Vuursteun Commando (Korps Veldartillerie) naar zijn laatste rustplaats gedragen. Eindelijk ligt hij begraven waar het hoort: Nationaal Ereveld Loenen.

Herbegravenis Jan Linssen. Foto: Facebook.

De neef van Jan Linssen, Marti de Brouwer vertelt: "Mijn oom had eigenlijk al niet meer in Indonesië moeten zijn. Hij zou uitgezonden worden voor de duur van twee jaar maar dat werd verlengd, op het verkeerde tijdstip en op de verkeerde plaats. Daardoor heeft Jan Linssen dus het hoogste offer gebracht. Vandaag de dag zien mensen gelukkig weer het belang in van onze vrijheid, nadat we het eigenlijk allemaal als vanzelfsprekend beschouwden. Zo heeft Nick van zeven jaar oud, een spreekbeurt gehouden over het herbegraven van zijn achter-oom. Geweldig."

Bron: OGS en omroep Brabant.

Mini reünie van 2-6R.I.: Reizen in andere tijden...

Het is Woensdagmorgen 2 Oktober 2024. Ik maak mijn opwachting bij de Zeven Schakels in Zevenbergen. Opa zit al boven bij meneer Leijs. Of ik er eens bij wilde komen zitten en een verhaaltje wilde schrijven over hun avonturen in de Oriënt tussen 1945 & 1948.

Wim van Raaij en Piet Leijs. Foto's : archief sepatoe roesak

Beide heren, gestaag afstevend op hun 100e verjaardag, zijn nog kras en uiterst scherp van geest. Over de KNIL en Indië is al veel geschreven, ellende vooral, misvattingen en misstanden. Noem het maar. Getraumatiseerde Indo's zijn er meer dan genoeg, gesproken wordt er echter niet of pas te laat.

Mijn vraag is wat deze heren nu eigenlijk bezielde om zich aan te melden als oorlogsvrijwilliger. Het antwoord was eenduidig; beiden groeiden op in tijden van crisis, armoede en oorlog. Na de bevrijding zagen zij hoe Canadese soldaten in prachtige uniformen rijdend door de Nederlandse straten op imposante tanks, door uitzinnige menigtes werden bejubeld en hoe onze Nederlandse mooie meiden zich op deze mannen worpen, op de tanks klommen en zich mee lieten voeren.

'Voor een stuk chocola en een pakje sigaretten liepen ze de 'Tommy's' achterna' aldus een regel uit een veelgezongen liedje. Dat is wat wij ook wilden!!"

In totaal meldden zich 30.000 vrijwilligers bij de KL. Uniformen hadden ze niet, goede schoenen ook niet. In hun povere outfits verzamelden zij zich voor de grote reis. Vol verwachting en met de beelden van de Canadezen nog vers op het netvlies.

Ze zouden worden binnengehaald als helden en meehelpen de mensen uit de kampen te halen het gebied weer veilig te maken en het land weer bestuurbaar te maken. Een illusie achteraf bekeken. Het 850 mensen tellende Brabantse bataljon droeg de naam Sepatoe Roesak, wat zoveel betekende als 'Kapotte schoen' verwijzend naar de armoedige staat waarin de soldaten zich op gebied van hun outfits bevonden.

Op 14 Oktober 1945 was daar het grote vertrek. Vanuit Sittard per spoor naar Calais, over water naar Dover en per spoor naar Wolverhampton, om daar in te schepen voor de zeereis met de Nieuw Amsterdam naar het verre Java met in totaal 5000 passagiers aan boord.

Geen google maps, geen Polarsteps, geen instagram, geen telefoon. Uit de aardrijkskundeboeken opgedane enige kennis van overzeese gebieden is waar men het mee moest doen. Met culturen, kleuren, eten en natuur, anders dan de onze, waren ze niet of nauwelijks bekend. Het grote onbekende, een waanzinnig avontuur! Spannend en bijzonder tegelijk.

Via de Middellandse Zee door het Suezkanaal, door de Golf van Aden, waar ze te horen kregen dat de Engelsen het om politieke redenen niet toestonden dat het schip zou landen in Indonesië.

Het werd Malakka in plaats daarvan en misschien maar gelukkig ook. Jongens uit de Brabantse kleipolders, gewend aan varkens, koeien, wind en kou, aardappelen met vet vlees en spruiten ineens blootgesteld aan hoge temperaturen, vochtige lucht, rijst en tropische jungle.

Eenmaal geïnstalleerd in een voormalig Jappenkamp aan Morib Beach volgde een zware maar zeker ook avontuurlijke jungletraining van ettelijke maanden.

Vuurvliegjes werden aangezien voor tijgerogen en de oerwoudgeluiden, wanneer de duisternis eenmaal ingevallen was, waren naast oorverdovend vaak angstaanjagend. Je hoort ze wel maar je ziet ze niet, al die dieren die tot voor kort alleen bekend uit boeken waren. Krijsende apen die je aanwezigheid verrieden, apen die je bekogelden met kokosnoten, slangen op de weg die zich, wanneer je te langzaam over ze heen reed, om je assen krulden etc..

Op kerstavond 1945 liep opa moederziel alleen de wacht rond het kamp in Malakka gelegen tussen jungle en zee. Miljoenen sterren aan de hemel, soldaten kerstliedjes zingend in de verte op de achtergrond. Geen enkel ander moment is het gevoel van heimwee groter geweest dan op die avond.

Omstreeks maart 1946 was het zover. Via Singapore kon de tocht naar Nederlands Indië vervolgd worden. Opa bij een team van 50 chauffeurs en meneer Leijds als sergeant leiding gevend aan een groep soldaten met als doel de aangewezen gebieden 'schoon' te houden. In Singapore zagen de heren de eerste schrijnende gevolgen van de oorlog."

"In kampen Juliana en Wilhelmina werden Nederlandse en Nederlands Indische vrouwen en kinderen opgevangen om na hun vaak jarenlange verblijf in interneringskampen, aan te sterken voor de reis per schip via Het Egyptische Alexandrie naar Holland. Afschuwelijk, uitgehongerd, ziek en vies. Talloze illusies armer en onzeker over hun nieuwe toekomst in het verre koude Nederland.

Opa in de groep van 50 chauffeurs, de meesten zonder rijbewijs en nog nooit in een auto gereden werd gevraagd of ie in Semarang even wat 3 tonners van boord kon rijden! Uiteraard maar niet zonder de verwachte letterlijke slag of stoot en bijbehorende schade. Bij aankomst bleek er niets van vreugde te zijn, geen mooie dames die zich hoopvol en vol overgave op hun voertuigen stortten. Totale chaos, overal rood/witte vlaggen en anti- Nederlandse leuzen. Een guerrillaoorlog in plaats van een uitzinnige dankbare menigte was waar ze in terecht kwamen. Het contrast kon niet groter zijn. Net als in de jungle waar je de dieren wel hoort maar niet ziet is een guerrilla; je wordt vriendelijk begroet en vervolgens in je rug geschoten. Je ziet de vijand niet.

Gelegerd in de enclave Semarang op Midden Java werd opa chauffeur van de kantinewagen om de buitenposten voorzien van koek en zopie. De grenzen tussen enclave en daarbuiten werden bewaakt door dames, die iedereen controleerden en fouilleerden en opa pikte elke dag zo'n zes van deze dames op van huis in de wijk Sompok en bracht ze 's middags weer terug. Een van die meisjes was Mary.

Vele vele jaren later, kerstmis 1991, bezocht ik het bewuste huis in Sompok, samen met mijn ouders, broer en met Mary, daags voordat het gesloopt zou gaan worden. Het huis waarin mijn moeder geboren is. Mary is mijn oma. Met opa en Mary is het helaas niet goed gekomen. Een enorm onderliggend onbesproken trauma als reden.

Oorlog leeft generaties voort. Toch was het juist de zucht naar avontuur, vrede en een hoopvolle toekomst die mijn opa ooit dreef, waardoor ik, nu anno 2024, vlak voor weer een nieuwe kerst, bijna 80 jaar later, dit verhaal kan (door) vertellen..

Door: Danielle Kloeg, kleindochter Wim van Raaij, 2-6RI

"Pa was 13 toen de oorlog begon"

"Marianne, we komen vanuit Kruiswijk de Douwe Egbertspunten voor de loterij bij jullie brengen. Ik wil graag meer horen over de veteranen. Mijn vader was ook veteraan." En zo geschiede.

Mary de Vos en haar man Riny komen op een zonnige middag bij ons bezoek. Een grote bos bloemen wordt overhandigd bij binnenkomst plus een envelop met een gulle donatie. Ook de gespaarde punten komen op tafel, net als de koffie en lekkers. Koffie zonder dat is niet compleet. Het wordt een heel bijzonder bezoek. Ook na dit bezoek blijft het contact hecht en komt, mede door haar broer, dan toch het verhaal van haar vader.

"Mijn vader, P. van der Stap, was geboren 29 april 1927. Hij kwam van Overschie, bij Rotterdam. Hij was 13 jaar toen de oorlog uitbrak. Hij werkte toen hij wat ouder was op de boerderij Pauw Zeeuw. Hij haalde melkbussen op en bracht ze weg. Op deze boerderij was verzet actief. Mijn vader heeft ook in die tijd wel illegale kranten en brieven van het verzet, van A naar B gebracht, onder de melkbussen.

Op zeker dag heeft er een Duitse (Onder Officier) of Off Officier, gezien dat er verzet actief was op de boerderij van Pauw Zeeuw, en zij hebben deze Duitser, toen doodgeschoten. Uit angst voor represailles, of directe executies of deportatie, is iedereen die werkte op deze boerderij, ergens ondergaan duiken. Mijn vader is toen met nog een jongen, Krijn, door een oom van mijn vader naar familie in Limburg gebracht. Daar hebben ze in de mergelgrotten ondergedoken hebben gezeten.

Na een aantal weken daar te hebben gezeten, zijn ze op een boot gaan werken. Ze kwamen er later achter dat er een Duitse kapitein het bevel over deze boot had en ze zijn toen de boot in Frankrijk aankwam, van dit schip weggelopen. Ze zijn toen in Frankrijk gaan zwerven en gingen bij boerderijen vragen om eten en drinken. Bij één van die boerderijen dachten ze dat hij en die jongen ontsnapt waren uit een Franse gevangenis en mochten ze met zijn tweetjes daar onderduiken.

Na een paar weken kwamen daar ook Engelse en Amerikaanse piloten binnen. Die waren boven Frankrijk neergeschoten en door het Franse verzet naar deze boerderij gebracht. Later is deze hele groep van Engelse en Amerikaanse piloten en anderen die op die boerderij waren verzameld, zoals mijn vader en Krijn, naar Engeland over gevaren. Mijn vader werd toen op de Patriotten School geplaatst. Daar gingen ze kijken of hij een rechtgeaarde Nederlander was en geen Duitse spion."

Op de Patriotic School werden gevluchte buitenlanders die in Engeland aankwamen ontvangen door het London Reception Centre en getest op hun betrouwbaarheid om infiltratie te voorkomen. Zij werden gehoord door officieren van de contraspionage (M15). De Nederlanders die de test hadden doorstaan gingen vervolgens naar Eaton Square 82, waar de Nederlandse Centrale Inlichtingendienst(CID). Hier werden de Engelandvaarders voor een andere reden ondervraagd: zij wilden weten hoe het in Nederland was. (red).

Mijn vader had gehoord dat als je ouder was dan 17 en 3 maanden, dat je dan een militaire opleiding kon volgen. Omdat hij toch geen paspoort had, heeft hij gelogen over zijn leeftijd, maar hij was nog geen 16 jaar. Dus een stuk onder de 17 en 3 maanden Hij heeft toen zijn eerste militaire opleiding in het zuiden van Engeland gehad. Dat zal een paar weken geduurd hebben. Hij heeft daarna een tijd op de M.T.B boten (Motor Torpedo Boten) gezeten.

MTB 234. Foto Wiki pedia.

Die deden kustbewaking tegen Duitse schepen en onderzeeërs. Dit was voor de Britse Marine, heeft later nog een soort van lederen boekje gekregen, waarin hij bedankt werd voor zijn inzet voor Britse strijdkrachten in WO2.

De invasie kwam, D-Day, hij is toen gedetacheerd bij de Amerikanen, dus echt de landing op Normandië meegemaakt. Daarna heel Frankrijk door gehobbeld en toen het Ardenne Offensief kwam, zijn ze opgesplitst en na hergroepering zijn mijn vader en Krijn terug naar Engeland gebracht. Hij heeft toen 6 weken in Wales en 6 weken in Schotland (bij Fort William) training gehad.

6 weekse training bij Fort William, Schotland.

Daarna werd hij op het Nederlandse Marine schip de Van Galen naar de Pacific gestuurd om de Japanse bezetters in Azië te bestrijden. Toen het schip de Van Galen in Madagaskar proviand in ging slaan, kwam Ernst Lambertie aan boord. Hij was een Nederlander die voor de oorlog al op de Hogere Zeevaart school zat, maar in 1939 zag dat het fout ging met de Duitsers in Europa. Ernst had gediend in het Frans Vreemdelingen Legioen en had al tegen de Duitsers in Narvik in Noorwegen en in Noord-Afrika gevochten. Omdat hij al meer dan 5 jaar in het Legioen had gediend, kon hij dat verlaten omdat hij Nederlander was. Toen er plots een Nederlands Marine schip lag, heeft hij de stap naar de Marine gemaakt. Ernst was al rond de 27 jaar en mijn vader misschien tussen 17 en 18. Hij heeft mijn vader onder zijn hoede genomen en hem ook nog extra getraind aan boord, waar mijn vader later ook veel profijt van heeft gehad in gevecht situaties. Mijn vader heeft toen nog aantal weken, maanden samen met Amerikaanse en Geallieerde troepen deelgenomen aan Island Hopping; het zuiveren van eilanden die door de Japans bezet waren.

Island hopping: foto USA national archive.

Toen de Japanners zich uiteindelijk hadden overgegeven is hij nog met de Van Galen naar Singapore en zelfs Tokyo geweest. Ook zijn ze later nog in Australië geweest.

Omdat Nederland het niet toestond dat Indië zelfstandig wilde worden, heeft de Nederlandse regering dit tegen willen houden en liep dit uiteindelijk uit op de Politieel Acties, dus guerrillaoorlog tussen, Indonesisch verzet strijders en Nederlandse strijdkrachten.

Mijn vader is op veel eilanden van Indië geweest in deze periode van 3 jaar, Sumatra, Java, Bali, Flores, Soembawa Nederlands Papua Nieuw Guinea en nog veel eilanden. Hij heeft daar nog 3 jaar voor de Nederlandse Marine gediend.

Hij heeft veel onderscheidingen gekregen. Ereteken voor Orde en Vrede met gespen 1945,1946,1947, het demobilisatiekruis. Het gewonden draaginsigne, omdat hij tijdens actie gewond geraakt was door handgranaat. Ook zijn ze onderscheiden, omdat ze een Japanse groep onschadelijk hebben gemaakt, die een bom onder een spoorbaan hadden geplaatst, met als doel om die op te blazen als er militairen en voertuigen over het spoor zouden aankomen. Zij hebben dit voorkomen en hebben daar ook medaille voor gekregen.

Mijn vader had er nog wat meer, maar deze laatste zijn retour gezonden in een brief die hij aan Hare Majesteit de Koningin stuurde. Hij was boos dat Poncke Princen, een overloper naar Nederland mocht komen. In de brief aan de Koningin had hij geschreven dat hij geen prijs meer stelde op de gekregen medailles en dat zij ze maar op een plaats moest douwen waar nooit de zon schijnt en als ze niet wist wat hij bedoelde, ze op zijn Rotterdams maar in haar reet kon steken. Nooit antwoord op gekregen. Best vreemd was toch een duidelijke schrijven. Gelukkig zijn er toch nog een paar medailles bewaard gebleven.

Mijn vader was boordschutter en heeft in Indië alleen voor Marine gediend. Hij is pas na zijn hartinfarct lid geworden van C.O.M. (Contact Oud Mariniers) Vereniging Oud Indiëgangers en Vereniging Oorlogsvrijwilligers. Bij de laatste voelde hij zich het meest op zijn plaat omdat deze groep echt in de 2^e WO onder dienst zijn gegaan om de Duitse bezetters te verslaan. Ze hadden toch vaak zelfde ervaring en leeftijd. Op zijn kist lag de vlag van Oorlogsvrijwilligers en er waren Sobats van deze club en andere Oud Indiëgangers.

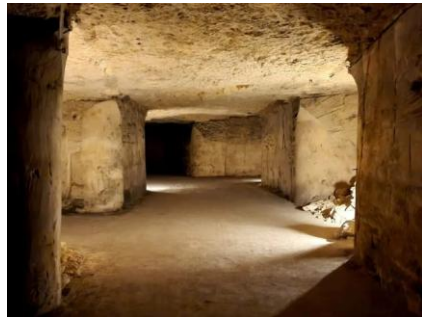
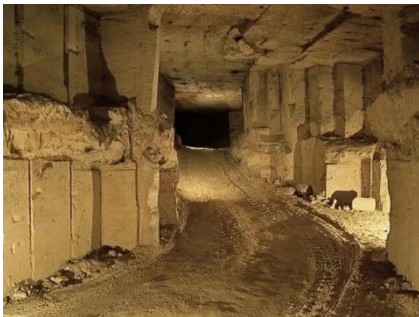
Ik ben heel trots op mijn vader. Marinier. Hij zei altijd: eens een marinier, altijd een marinier. Als ik over hem praat en over zijn dienst in Nederlands Indië, begrijpen dat alleen die mensen dat die net als ik kind van een veteraan zijn.”

Mary de Vos-v.d.Stap

De grotten in de Sint Pietersberg als schuilplaats.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bestond er de vrees dat Maastricht in de frontlinie zou komen te liggen en daardoor niets gespaard zou worden met vele bombardementen. Daarom werd in 1943 door drie Maastrichtenaars een comité gevormd en het plan ontwikkeld om een evacuatiecentrum op te zetten in de Sint-Pietersberg.

Na diverse rapporten werd dit plan op 7 augustus 1943 goedgekeurd en kon men beginnen met de uitvoering van het plan. Er werd hiervoor advies ingewonnen bij diverse experts. Zij waarschuwden dat er overlast van regenwater kon zijn die eenvoudig verholpen kon worden, maar gaven positief advies om het Gangenstelsel Zonneberg te gebruiken als evacuatiecentrum. Op 21 september 1943 kwam er een uitgebreid rapport uit aan het Comité Sint-Pietersbergplan waarin verschillende aspecten van het plan besprak, te weten: het aantal personen, hoeveel lucht er beschikbaar is en de verversing van lucht in het gangenstelsel, over de onderbrenging van medische faciliteiten (ziekenhuis). In het rapport werd geadviseerd om niet meer dan ongeveer 25.000 mensen onder te brengen in Zonneberg, omdat de beschikbare ruimte in het gangenstelsel slechts beperkt was. Er zouden eventueel nog eens 15.000 mensen in het Noordelijk Gangenstelsel ondergebracht kunnen worden. Het Gangenstelsel Zonneberg zou voldoende in- en uitgangen hebben, maar het Noordelijk Gangenstelsel had er te weinig. Alles bij elkaar zou er onvoldoende zijn om de gehele bevolking van Maastricht van 70.000 mensen te huisvesten. Een deel van het Noordelijke Gangenstelsel zou volgens hem ideaal zijn om een ziekenhuis of medische afdeling te huisvesten, maar voor beide zou te weinig ruimte zijn.

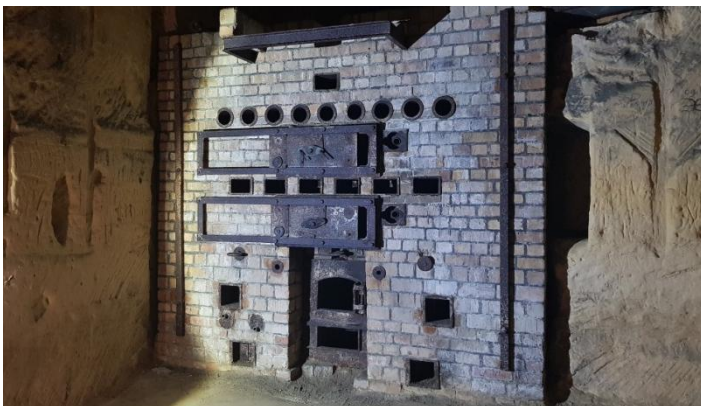
Binnen het Sint-Pietersbergplan maakte men gebruik van verschillende ingangen: de hoofdingang in de helling onder Hoeve Zonneberg, Ingang Tennisbaan (secundair), Ingang achter de kerk (bij schietbaan), Ingang Ceulen (aan de Ganzendries, Noordelijk Gangenstelsel), Ingang NEKAMI (Groeve van der Zwaan).

In 1943 werd het Padvindersgat, die de verbinding vormt tussen het Noordelijk Gangenstelsel en Gangenstelsel Zonneberg vergroot om deze doorgang voldoende groot te laten zijn.

Het ondergrondse gangenstelsel was ingericht met een systeem van vakken en hoofdpaden. In het Gangenstelsel zonneberg (inclusief Wilde Berg, exclusief Zwarte Berg) en in het Noordelijk Gangenstelsel tussen het Padvindersgat en de Van Schaïktunnel waren er 27 vakken gecreëerd die correspondeerden met de nummers van de buurten in de stad. Iemand die woonachtig was in de Binnenstad werd ondergebracht in vak 2. Verschillende grote hoofdgangen hadden namen gekregen, zoals de Alphaweg, de KLM-weg en de Bloemenweg. Op de hoofdroutes werden op de muren aanduidingen aangebracht die de mensen de weg wezen naar de verschillende vakken en naar de wc's.

Om het verblijf van duizenden mensen voor langere tijd mogelijk te maken moesten er natuurlijk veel voorzieningen worden aangelegd, ruimtes werden ingericht en materialen beschikbaar zijn om dit mogelijk te maken. Deze voorzieningen waren onder andere: 5 bakovens voor een ondergrondse bakkerij, waarbij de rook afgevoerd werd door een dertig meter lange schoorsteen, bovengronds uitkomende achter de Hoeve Zonneberg.

Een van de ovens die in de grot Zonneberg werd gebouwd.

Van de vijf heteluchtovens zijn er maar drie uiteindelijk geïnstalleerd, maar alle vijf samen hadden 10.000 broden per dag kunnen produceren. Er waren drie waterpompstations die grondwater uit de bodem oppompten en opslagplaatsen voor het water. Er was warm water doordat het opgepompte water langs de ovens werd gevoerd.

Op bepaalde tijden mochten de mensen uit een bepaald vak van dit warme water gebruik maken. Er werd op dieselapparaten gekookt. Honderden provisorische toiletten op diverse plaatsen in het gangenstelsel. Elektrische verlichting die in de gangen was opgehangen. Een omroepinstallatie om berichten door te geven via luidsprekertjes, waarvan de haken nu nog in de muur zitten. Verder waren er meerdere kapelletjes: twee katholieke en een protestantse.

In het Noordelijk Gangenstelsel een ziekenhuis en een psychiatrische afdeling (GGD). De mensen sliepen in de gangen op bedjes van stro. De Kerk van Sint-Pieter boven werd als depot gebruikt voor de opslag van diverse levensmiddelen, omdat het ondergronds te vochtig was. Er lag 125.000 kilo meel voor de ondergrondse bakkerij, gecondenseerde melk, zout en andere levensmiddelen.

Halverwege augustus 1944 leek de bevrijding van Maastricht te naderen en legde men grote voedselvoorraden aan (zoals meel). Er werd echter nooit een officiële evacuatie afgekondigd. Vanaf begin september 1944 begonnen er wel mensen het evacuatiecentrum te gebruiken als toevluchtsoord. Doordat er geen officiële evacuatie afgekondigd was, verliep dit verblijf niet soepel.

Om de mensen snel te kunnen onderbrengen hadden jongeren van het nabijgelegen Veldekecollege een spoedcursus gekregen om snel wegwijs te kunnen in het gangenstelsel. Ze kregen een schematisch plattegrond van het gangenstelsel met de verschillende hoofdgangen aangeleerd. En er waren vrijwilligers actief die het verblijf van de mensen in goede banen probeerden te leiden. Ook was er een EHBO-post en kwam er een huisarts helpen.

De meeste aanwezigen verbleven in vak 2, in de buurt van de bakkerij, de 1e kapel en de Bloemenweg. Op 8 september 1944 werd er in de bakkerij van het evacuatiecentrum, zo'n dertig meter onder de grond, een kind geboren met de naam Frits Beks. De EHBO-post had de moeder verplaatst naar de ruimte bij de bakovens, omdat er hier gestookt kon worden om het enigszins warm te maken. Na de geboorte werd er in het gangenstelsel een processie gehouden waarbij men het pasgeboren kind meenam naar de ondergrondse kapel waar deze gedoopt werd door een pater franciscaan. Op 8 september 1994 werd er bij de bakovens een nieuwe wandschildering onthuld die er aan herinnert dat er hier vijftig jaar geleden een kind werd geboren.

Op 14 september 1944 werd Maastricht bevrijdt zonder dat Maastricht in de frontlinie kwam te liggen en er een massale evacuatie nodig was. In de berg hebben uiteindelijk 3000 tot 5000 mensen zich schuilgehouden. De aanwezigheidspiek van mensen die schuilden in het gangenstelsel lag tussen 4 en 15 september. Op 15 september was het gangenstelsel weer zo goed als verlaten.

Bron: wikipedia grotten.

Leonardus (Leo) Johannes Heinsbroek, 426 BI
Lieve, zorgzame, trouwe vader, schoonvader en trotse opa
19 januari 1928 - 24 april 2025

De crematieplechtigheid werd op 1 mei in de aula van crematorium
Beukenhof te Schiedam gehouden.

Mijn vader, Leo Heinsbroek, werd na zijn opleiding in Assen en Zuidlaren in 1949 uitgezonden naar Nederlands-Indië. Onderweg op m.s. de Zuiderkruis wijzigde de eindbestemming van Sumatra naar Midden-Java. Het bataljon werd ingedeeld bij de Tijgerbrigade met standplaatsen Djokjakarta en vervolgens o.a. Ambarawa en Salatiga. In Djokjakarta waar het erg onrustig was, sneuvelden al snel 2 strijdmakkers wat veel indruk maakte. Djokjakarta werd ontruimd en het bataljon verplaatste zich naar Ambarawa. Daar beleefde mijn vader een rustigere tijd. Bevorderd als sergeant welzijn-verzorging bij de Stafcompagnie droeg hij zorg voor sport, educatie en ontspanning voor de strijdmakkers. Ook de bevoorrading van sanitaire spullen, sigaretten en de kantine alsmede de financiële kant van de welzijnsverzorging hoorde bij zijn taken.

In september 1950 vertrok hij met gemengde gevoelens weer naar Nederland. Afscheid van mensen en dingen die vertrouwd waren geworden en onzekere gevoelens over wat hen in Nederland te wachten stond. Daarnaast blijdschap om de hereniging met familie en vrienden. Mijn vader keek terug op een leerzame tijd in Nederlands-Indië en was dankbaar dat hij heelhuids thuiskwam.

Leo hervatte zijn werk bij de firma Bingham in zijn geboorteplaats Schiedam waar hij zijn hele carrière trouw bleef van jongste bediende tot adjunct-directeur. Getrouwd met Thea werden ze verblijd met een zoon en dochter.

Jaarlijks bezochten ze met veel plezier de reünies in Assen waar ze vaak een paar dagen aan vastplakten in het mooie Drenthe. In 1995 reisden ze met een groep oudgedienden en hun echtgenotes naar Midden-Java terug en bekeken alle bekende plekken incl. de erevelden.

Mijn vader was een graag geziene sociale man, altijd in voor een goed gesprek, gezellige ontmoetingen met een ieder, liefhebber van zijn dagelijkse glaasje Ketel 1 en gek op lekker eten met soms een glas rode wijn. Maar bovenal was hij trouw en zorgzaam voor zijn vrouw Thea en zijn gezin. Zijn lieve Thea overleed 13-3-2021.

Een half jaar daarna brak hij voor de 2e maal een heup en na zijn revalidatie verhuisde hij naar hetzelfde zorgcentrum als waar Thea een aantal jaren woonde. Zijn geest bleef gelukkig goed, lichamelijk werd het moeizamer. Verdrietig maar dankbaar dat hij in ons midden de hoge leeftijd van 97 jaar mocht bereiken, is hij ons na een ziekbed van 1 week op 24-4-2025 overleden.

We hebben op 1 mei met mooie teksten, muziek en lieve toespraken onder belangstelling van veel familie, vrienden en bekenden afscheid genomen van Leo.

Triest genoeg ontvingen Marianne en Joop de rouwkaart pas op de dag van de uitvaart, maar we ontvingen een mooi geschreven kaart met lieve woorden en een prachtig gedicht!

Hartelijk dank voor jullie interesse en lieve contacten met Leo de laatste 10 jaren!

Door dochter Everdien van der Meer-Heinsbroek.

426 Bataljon Infanterie door sobat Leo Heinsbroek

"Het bataljon bestond hoofdzakelijk uit dienstplichtige militairen. 2^e lichting 1948. De opkomst was september 1948, opgedeeld in Steenwijk en Assen.

Het complete bataljon werd begin 1949 overplaatst naar de Adolf van Nassaukazerne in Zuidlaren en werd door KNILpersoneel voorbereid om in Nederlands Indië een OVW-bataljon, 1-15 RI, af te lossen.

Het bataljon vertrok op 23 maart 1949 met bestemming Sumatra. Het begon met een treinreis van Assen naar Rotterdam naar de Merwehaven waar de m.s. Zuiderkruis aan de kade lag.

426 B.I. ers gaan aan boord van s.s. de Zuiderkruis! Foto: retour Djokja

Na een muzikaal en emotioneel afscheid begon de reis. We herinneren ons een prachtige zeereis met oponthoud in Vigo, Port Said, Aden, Sabang, en de haven van Batavia.

Veel vertier aan boord, maar ook theorielessen Maleise les, godsdienstoefeningen, boksen, een neptunusfeest en eindeloos klaverjassen en bridgen en wisselen van battledresses voor tropenkleding. Onderweg wijzigde onze bestemming. We gingen naar Midden Java i.p.v. Sumatra en zouden worden ingedeeld bij de T-Brigade bij aankomst in Semarang. Daar kwamen we op 17 april 1949 aan. We werden bij aankomst verwelkomd door de commandant B-divisie, generaal majoor Meyer.

Met vrachtauto's werden we vervoerd naar Djatingaleh, in de wijk Tjandi. We werden ondergebracht in een serie villa's waar we kennismaakten met tampatjes, klamboes, mandihokken en baboes die de was deden.

Manschappenverblijf Djatingaleh foto: nat.archief.

Op 19 april vertrokken drie compagnieën per convooi naar Djokjakarta. Een lange indrukwekkende, stoffige en ongemakkelijke tocht dwars door Midden Java. De overige twee compagnieën volgde twee dagen later. We werden ondergebracht o.a. in de Benteng tegenover de Kraton.

Op 20 april werden de eerste drie compagnieën onder commando gesteld van 1-15 RI, 4 RS en 5-5RI en verdeeld over diverse buitenposten. We moesten daar acclimatiseren en praktijk opdoen in patrouille lopen, wachtdiensten draaien en de schietvaardigheid verbeteren.

Er kwamen pelotons terecht Sentolo, Pedes, Gamping, Tjebongan, Pakem, Kalioerang, Padokan, Bantoel, Tandjoengtiro, Gading, Boender, Wonosari en Prambanan. 1 actiepeloton bleef achter in Djokja. Een erg harde, maar leerzame tijd. In de eerste vier weken verloren we al twee man. Soldaat J. Bakker en soldaat H. Warmink.

Foto's:OGS

Eind mei kreeg 426 B.I. weer zelfstandig commando. Het loste 1-15 RI, het laatste OVW-batajon af en nam hun posten over.

Dit hield een hergroepering in en wegens onderbezetting werd 4^e cie (D) opgeheven en over de overige compies verdeeld. Het bataljon had de taak om orde en rust te handhaven en verbindingen te beschermen.

De maanden april en mei kenmerkte zich door grote internationale druk op politiek gebied , wat leidde tot de rond 1 juli 1949 terugkeer van de Republiek in Djokja en terugtrekken van de Nederlandse Troepen uit dit gebied. Patrouilles werden op last van de commandant T-Brigade alleen nog tot max 5 km buiten de eigen buitenpost en 3 km ter weerszijden van de convooiwegen gehouden. Hierdoor kreeg de T.N.I. buiten dit gebied de kans om zich verder te concentreren met alle gevolgen van dien.

Herhaaldelijke beschietingen waren het gevolg en acties konden niet uitblijven. Hierdoor verloren we Sergt. Karel Mollema, Sold. M.M.G. Righard.

Eind juni werden alle buitenposten ontruimd, op 29 juni Djokjastad en op 30 juni arriveerde het hele bataljon na een zeer enerverende periode in Ambrawara.

426 kreeg nu de taak orde en rust in een groot gebied rond Ambarawa en Salatiga te handhaven. Staf - en Ost.Cie. bleven in Ambarawa, de 1^e cie ging naar Dadapajam, 2^e cie bezette buitenposten in Djelok, Toentang en Tempoeran. De 3^e cie kreeg Kopeng en enkele posten zoals Tenganan. De patrouilles hadden over het algemeen een rustig verloop. Soms waren er incidenten met TNI, maar ook met rondzwervende bendes.

In augustus werd het onrustig rond Solo, iets minder in Semarang. De problemen bij Solo werden opgelost door een 10-daagse actie van de T-brigade, waarbij onze 3^e cie werd ingezet. Bij de 2^e Cie werd sergeant majoor Vrolijk met zijn patrouille gevangen genomen, maar kwam na onderhandelingen weer vrij. Het bataljon had, na Djokja, nu meer vrije tijd en werd dan ook veel aan sport gedaan zoals volleybal en voetbal. Ook kregen we bezoek van NIWIN-gezelschappen die optraden in onze eigen kantine in Ambarawa, maar ook op de buitenposten. De filmploeg uit Semarang kwam regelmatig bij ons aan.

Tussendoor vonden er wisselingen en uitbreidingen van buitenposten plaats. De 1^e cie kwam in Kopeng en week de 3^e cie tijdelijk uit naar Rembang. Er werden posten bezet in Bandoengan, Salam en Oenganan. Ondanks de betrekkelijke rust leden wij opnieuw 2 verliezen. Korporaals G. Flierman en E.H. Steenland, beide van de 2^e cie, bezweken in het hospitaal van Semarang aan de brandwonden die zij bij ongelukken op de buitenposten hadden opgelopen.

Op 16 december 1949. Een paar weken voor de officiële overdracht van de soevereiniteit, verliet de Staf van het bataljon Ambarawa en vertrok naar Salatiga. Staf-en 1^e Cie werden ondergebracht in de Normaalschool, het batajonsbureau, het carrierpeloton en nog enkele andere diensten werden elders in Salatiga ondergebracht. De taken bleven hetzelfde. De 2^e cie werd in April 1950 teruggetrokken naar de haven van Semarang. Daar begon het wachten op onze repatriëring.

Als gevolg van de repatriëring kwamen er vacatures bij de staf van de B-divisie in Semarang, bij de Militaire Politie en bij andere instanties. Deze vacatures werden ingevuld met personeel van bataljons zoals 425 en 426 BI. Zo werden heel wat mensen uit bataljon elders gedetacheerd. Dit waren zowel officieren als onderofficieren en soldaten. Velen hebben hun nieuwe taak met plezier aangepakt want het betekende zinvolle bezigheid en daarnaast het gemak van de stad Semarang met haar uitgaansmogelijkheden. De achterblijvers brachten hun tijd door met wachtdiensten, sport en cursussen. Er werd o.a. gestudeerd voor het Middenstandsdiploma, waarvoor docenten uit eigen kring kwamen.

In Juli 1950 was het zover dat we Midden Java moesten verlaten. De bataljons 425 en 426 waren vrijwel de enige Nederlandse eenheden die nog rond Semarang bivakkeerden. Het werd er minder gezellig en de mannen verlangden naar huis, op enkelen na die rechtstreeks naar Australië gingen emigreren.

Op 5 juli verhuisde het hele bataljon naar Djatingaleh in Semarang, om 2 dagen later op de trein de stappen naar Batavia, dat inmiddels tot Djakarta was omgedoopt. Het werd een lange hete reis door een prachtig landschap, helaas met open venster en een stoomlocomotief die de hele dag zwarte rook en roet uitbraakte.

In Djakarta aangekomen werden we ondergebracht op het kazerne-complex Berenlaan in het vroegere Mr.Cornelis, toen inmiddels Djatingegara geheten. De overgang viel niet mee: van het groene en vruchtbare Midden Java, naar de droge en dorre omgeving van Djakarta en haar hete benedenstad. Voordelen waren er echter ook zoals passagieren in een grote stad, zwemmen bij Mangarai of in de Java-zee bij Palm Beach, souvenir-inkopen doen en een bioscoopje pakken. Er moest echter ook wacht gelopen worden. Commandanten, chauffeurs, koks, foeriers, ziekenverplegers, administrateurs, de welzijnszorg en andere stafdiensten bleven tot het laatst hun normale diensten draaien.

Het wachten op ons troepenschip duurde echter zo lang, dat er nog een keer een verhuizing in het vat zat. Moeilijkheden met Ambonezen in het kamp Tandjung Timur aan de weg tussen Djakarta en Buitenzorg deed de legerleiding besluiten hen daar weg te halen en ons bataljon daar nog een paar weken te stationeren. Het was geen verbetering. Een vlakte tussen kampongs en de oever van de Tji Liwoeng met een verzameling barakken, opgetrokken uit bamboe en bilik. Er waren weinig faciliteiten, alleen een grote centrale kantine waar gelukkig bijna iedere avond een film werd gedraaid. Maar eindelijk kwam het verlossende bericht: op 14 september a.s. zouden wij ingescheept worden op een Amerikaans troepenschip, het m.s. General c.c.Balou.

Op die donderdag van 14 september brak dus de laatste fase aan van het bestaan van 426 BI. Er was in het begin een wat vreemde stemming aan boord.

Aan de ene kant knaagde het komend afscheid van mensen en dingen die ons zo vertrouwd waren geworden en de onzekere gevoelens van wat ons in Holland te wachten zou staan. , aan de andere kant ook de blijheid om de terugkeer.

Deze reis was niet te vergelijken met die op de Zuiderkruis. Er waren weinig evenementen, we voeren ver buiten de kustlijn, Amerikaanse maaltijden en thee met veel melk. Wel waren er films aan boord en werden er dam-, schaak-en bridgecompetities gehouden. Als klap op de vuurpijl moesten wij voorbij Gibraltar ook nog eens een tweede, zeg maar gerust derde grijs aantrekken. De om ‘fatsoenlijk gekleed’ thuis te komen.

Op zaterdagmorgen 7 oktober 1950 voer de “General v.v. Ballou”, de Nieuwe Waterweg op. Al op de hoofden van Vlaardingen en Schiedam werden we welkom geheten door groepjes familieleden en vrienden die de moeite hadden genomen ons op te wachten. Er voer zelfs een welkomstcomité uit Scheveningen met een klein scheepje ons tegemoet. Aangemeerd in de haven was het nog even wachten op de welkomsttoespraak. Daarna mochten we het schip verlaten, in de havenloods nog enkele formaliteiten vervullen, een sinaasappel en 50 gulden kleedgeld in ontvangst nemen, om daarna in de bussen te stappenvoor de thuisreis. Voor velen betekende deze busreis een ware zegetocht, vanwege de feestelijke stemming waarmee steden en dorpen, straten en buurten hun verloren zonen een hartelijk welkom bereidden. In menig huisgezin zijn traantjes van ontroering gevallen en heeft men daarna een welkomstfeestje gevierd.

Is dit nu het hele verhaal van 426? Nee, dat is het maar in een notendop. Er zal blijken dat er nog veel meer te vertellen is over ons werk en onze ervaringen, over onze moeilijkheden en zorgen, over angst en blijheid, over de pracht van het Indonesische land, en over de Indonesiërs die wij in vriendschap hebben achtergelaten. Het is goed dat nog eens allemaal wordt vastgelegd, al was het alleen maar onze kinderen en kleinkinderen te laten weten, wat ons in de jaren 1949 en 1950 heeft bezig gehouden.

Leo Heinsbroek, Sgt, 2^e Cie en Staf Cie/ Welfare. Uit retour Djocja.

“Opa moest altijd huilen als hij terugdacht aan die tijd”

1^e Luitenant Wim Rens dient als ic-verpleegkundige bij het IDR. Hij is de kleinzoon van sobat v.d. Westen, mijnenruimer 2-6RI. T-Brigade in Nederlands Indië.

“Opa van der Westen sprak weinig over de oorlog en zijn tijd in dienst. De herinneringen uit het verleden zaten veelal vers in het geheugen en de gebeurtenissen hadden hun sporen achtergelaten. Opa was pas net een puber toen de oorlog begon en woonde destijds in Breda. Bij de evacuatie van de stad moest hij met zijn familie te voet vluchten naar België. Tijdens deze vlucht namen de Duitsers opa en zijn familie onder vuur. Daarbij verloor opa van der Westen zijn zus. De jaren die daarop volgden, kenmerkten zich door armoede en honger. Opa moest altijd huilen als hij terugdacht aan die tijd.”

1e luitenant Wim Rens vertelt in het Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis in Tilburg over de bewogen tijd van zijn opa tijdens de Tweede Wereldoorlog en zijn dienstdtijd daarna. Wim is zelf intensive care-verpleegkundige en maakt deel uit van het Instituut samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen (IDR). Het IDR plaatst medisch beroepsmilitairen civiele ziekenhuizen die op hun beurt medisch personeel als reservist inzetten voor Defensie.

“Voor mijn eerste uitzending nam opa mij nog apart tijdens mijn afscheidsfeestje. Hij wilde toch wel zeker weten dat ik voorzichtig zou zijn in Uruzgan en drukte mij op het hart dat ik iemand moest vinden die ik kan vertrouwen. Opa kende het belang van een buddy en is ook na dienstdtijd zijn leven lang bevriend gebleven met zijn buddy Koos de Ruiters. Samen met Koos ging hij nog regelmatig naar een reünie en het waren ook deze ontmoetingen die de verhalen bij opa uiteindelijk opgang brachten.”

“Opa was net 18 op het moment dat hij in dienst ging vlak na de oorlog in Nederland. Hij wilde voorkomen dat mensen dezelfde ellende en hetzelfde onrecht als hem mee moesten maken. Van '45 tot '48 diende hij als mijnenruimer bij de explosievenopruimingsdienst in Nederlands-Indië.”

De mijnenruimers van 2-6RI aan het werk. Foto: Koos de Ruiter.

“In Sittard kwam hij op bij het onderdeel ‘Sepatoe Roesak’ of ‘De Kapotte Schoen’. Nederland had niet veel meer in die tijd en het onderdeel werd met minimale middelen opgericht. Aan hun bonte verzameling spullen waaronder hun eigen schoeisel dankte dit onderdeel haar naam.”

“Een naam waar opa overigens altijd trots op is geweest, net als het embleem van de ‘Tigerbrigade’; bij elke reünie moest dat embleem op zijn pak.”

v.l.n.r. Geldof, Gommans, Cor v.d. Westen Koos de Ruiter. Foto:Koos de Ruiter

Koos de Ruiter: "Een aantal taken van ons, de mijnenruimers, waren de wegen vrijmaken van omgezaagde bomen en andere obstakels, zoeken naar mijnen en trekbommen. De eerste Japanse bom die wij onder een brug vandaan haalden, was verbonden aan een trekdraad, deze hebben we gedemonteerd en de springstof eruit gehaald. We hebben geprobeerd de springstof vloeibaar te maken als experiment en hebben we ons wapen er op geschilderd. Velen mijnen zijn door ons geruimd, waarvan div. strandmijnen die in de weg waren geasfalteerd."

Rens vertelt: "De jaren in Indonesië waren zwaar. Als mijnenruimer zat je voorop de motorkap, want zo ging dat toen nog. Niet met mooie uitrusting, maar alleen op zicht zochten ze naar graafsporen of andere indicatoren. Dat ging vaak mis, maar bij opa ging het altijd goed. Dat constante gevoel van gevaar gaat je niet in de koude kleren zitten. Een herinnering aan een Zeeuwse jongen die bij het ruimen van een mijn beide armen verloor, is hem ook altijd bijgebleven."

Koos de Ruiter vertelt: "Theo Hendrikx, ik was erbij toen dat gebeurde. Zijn ene hand er ineens helemaal af en aan de andere hing alleen de duim nog er aan. Die hebben ze er later ook afgehaald. Later, toen we weer thuis waren en we kwamen weer bij elkaar en er werd een biertje gedronken, dan pakte Hendrikx, die met de kunsthand dat glas bier beet en dan kon die drinken. We wisten precies wanneer Theo te veel gedronken had, dan moest hij het glas met twee kunsthanden vasthouden. Dan zeiden we: Theo heeft de hoogte."

Marianne vertelt: "Mijn vader Huib Lankhuizen, 2-6RI, Ost.Cie lag na een blindendarmoperatie ten tijde gelijk met Theo Hendrixx in het St. Elisabethziekenhuis te Semarang."

Theo Hendrixx in het St. Elisabeth ziekenhuis in Semarang. foto:Koos de Ruiter

Huib vertelde: "Van de tijd dat ik in het ziekenhuis lag weet ik niet veel meer, geen namen van dokters of zuster. Maar ik lag gelijk met Theo Hendrixx van 2-6RI, de ondersteuningscompagnie mijnenruimers in het St. Elisabethziekenhuis. Theo had kort daarvoor zijn beide handen verloren bij het opruimen van een landmijn. Ik heb nog sjekkie's voor hem gedraaid."

Marianne vertelt: "Mijn vader heeft nooit geweten dat Theo later twee kunsthanden heeft gekregen. Hij heeft zich zijn hele leven afgevraagd hoe die Theo zich heeft weten te redden in zijn leven. Totdat ik samen met mijn vader in 2002 voor het eerst naar de herdenking in Roermond ging.

We zaten daar met 2-6RI-ers op het grote veld. Daar kwam een man op de groep aflopen. Mijn vader kreeg een schok van herkenning en stamelde geheel ontdaan: "Theo, dat is Theo en begon te huilen bij zien van Theo. Alle opgehoopte emoties kwamen toen los. Veel jongens van 2-6RI kwamen naar mijn vader toe om hem even bij te staan. Chrisje Kessels, Antoon Mathijssen, Men van de Wetering, Guus Schouten, Huib Kers, Gerrit de Groot, Gerrit van Gils en ook Koos de Ruiter. Een hand op de schouder of bemoedigend stompje. Velen moesten ook even de keel schrapen. Eindelijk na al die jaren kon mijn vader horen en zien dat Theo het goed had gered in zijn verdere leven."

Kleinzoon Rens vertelt hier weer verder over zijn opa. “Er werd daar ook flink gedronken. Veel van die mannen zopen hun loon op. Maar opa dronk niet en hield als een soort spaarpotje voor zijn groep elke keer een deel van ieders soldij bij zich.

Hij zorgde ervoor dat die mannen nog wat overhielden bij terugkomst. Ik heb eigenlijk nooit geweten waarom hij niet dronk, maar meer dan een advocaatje op zijn oude dag zag je hem niet drinken.”

“Opa moet een dubbel gevoel hebben gehad over zijn diensttijd. Al toen hij terugkwam in '48 klonk het door Nederland dat we niets in Indonesië te zoeken hadden en dat daar dingen gebeurd waren die het daglicht niet konden verdragen. Ik denk dat hij uit een soort schaamte daarom niet veel over die tijd vertelde. Hij is ook gelijk gestopt na zijn tijd in Indonesië en werkte daarna even bij Nederlandse Spoorwegen. Uiteindelijk kwam hij in '63 terecht bij een test- en trainingsafdeling van het Werkvoorzieningsschap Roosendaal waar hij aan de slag ging met geestelijk gehandicapte jongeren. Dat was toen heel bijzonder, omdat dat nog niet bestond. Toch is opa altijd trots gebleven op zijn diensttijd, zijn eenheid en op zijn kleinzoon. Ik herinner mij nog goed hoe hij straalde tijdens mijn beëdiging op de Koninklijke Militaire Academie.”

“Tijdens mijn laatste uitzending realiseerde ik mij ineens iets bijzonders. Met Zr.Ms. Rotterdam was ik mee op piratenjacht langs de kust van Somalië. Bij Kreta stapte ik aan boord en voer met het schip door het Suezkanaal langs Djibouti en door de Golf van Aden. Ik stond daar op het dek, keek naar beide kanten van het kanaal en zag de beschoten monumenten langs die route. Ineens realiseerde ik mij dat ik zag wat opa gezien moet hebben. Als enige van mijn familie keek ik daar voor een moment door de ogen van opa. Dat geeft mij nog steeds een bijzonder gevoel.

Ik was er ook niet geweest als hij daar niet op het dek van dat schip had gestaan.

Er werd in die tijd aan Nederlandse dames gevraagd om brieven te schrijven aan militairen in Indonesië. Een van die dames was mijn oma. Hun schrijven ontwikkelde zich tot een liefde. Een liefde waar ik uit voortkwam. Mijn bestaan en vrijheid, daar heeft mijn opa voor gevochten. Hij is in dienst gegaan, omdat hij zich in wilde zetten voor de vrijheid van anderen. Die vrijheid is de vrijheid waar we nu in leven.”

bron: defensie.nl en privé archief Marianne

Cor v.d. Westen overleed op 21 december 2012

Willem Johannes van der Endt, mariniersbrigade

Lieve vader, schoonvader, trotse opa en opa-opa

9 oktober 1925 – 18 mei 2025

“Goeiemorgen Marianne, ik wilde even laten weten dat mijn paatje vannacht, na een korte maar heftige strijd, rustig is ingeslapen. Ik ben heel blij dat hij jullie verleden week nog heeft gezien!

De afscheidsplechtigheid heeft plaatsgevonden op 26 mei in de aula van het crematorium de Ommering in Spijkenisse. Het was heel mooi en warm ... er werd zo liefdevol over m'n vader (én moeder) gesproken door mijn oudste neef en dan werd natuurlijk jullie mooie gedicht voorgelezen, met op de achtergrond een foto van zijn certificaat voor orde en vrede (die ook in een lijstje op de kist stond met medaille)... ik denk zomaar dat mijn paatje, jullie sobat Willem, zo trots als een pauw moet zijn geweest !!! Na het gedicht werd de plaat: “Old soldiers never die” , van Gene Autry gedraaid, dat was de enigste plaat waarvan hij altijd zeker wist dat hij die op zijn uitvaart wilde... de rest moest ik maar uitzoeken!

Ik wil jullie hartelijk bedanken voor de vriendschap en bezoeken aan m'n vader, ik weet dat hij daar altijd ontzettend van genoot, zo ook als hij wéér een mooie prijs mocht ontvangen... hoeveel geluk kan een mens toch hebben... !

Ik wens jullie heel veel sterkte en mocht ik je toevallig nog eens ergens tegenkomen, zal ik je zeker even groeten!!! Liefs van dochter Linda.

Sobat Willem van der Endt hebben we leren kennen bij de inloopdagen van de veteranenbijeenkomsten in Hoogvliet. We zijn hem thuis diverse keren wezen bezoeken. Hier volgt zijn verhaal.

"Ik ben 9 oktober 1925 geboren in Yerseke, Zeeland. Mijn vader was buschauffeur en moeder deed het huishouden. Ik had één broer en twee zusters. Mijn vader heeft zich doodgerookt. Ik zat twee jaar in Indië toen ik bericht kreeg dat hij was overleden. 47 Jaar was die. Longkanker, maar dat hoorde je toen nog geeneens. Ik geloof dat ze het toen de vliegende tering noemde of zoiets."

Ik heb de lagere school gehad en daarna de schippersschool. Ik wilde gaan varen. Dan moest je een Rijnvaartpatent halen. Ik heb in de avonduren de schippersschool gedaan. Op de dag zat ik in de mosselen en oesters.

"Ik ging als vrijwilliger bij de mariniers. Ik was één dag bevrijd en toen stond ik al op het gemeentehuis om mij aan te melden. Want ik wilde er uit na die vier oorlogsjaren. Ik kom uit Zeeland en gaf mij op voor bij de marine, want ik was gek van het water. Ik werd opgeroepen voor de marine. Ik kreeg bericht dat ik voor de helft goedgekeurd was. Platvoeten en slechte ogen! Mijn vrienden die gingen al naar Engeland voor de opleiding en ik hoorde maar niks. Toen kwam ik een andere maat tegen en die zei: 'Dan moet je bij de mariniers gaan. Ik ga over veertien dagen weg.'

"Ik gelijk naar het gemeentehuis, opgegeven, gekeurd en een paar weken later ging ik naar Rosyth in Schotland toe. Dat was maar veertien dagen en dan naar Amerika.

Ik was nooit zeeziek. De Limburgers die hadden nog nooit water gezien, laat staan dat ze op het water geweest waren! Die waren allemaal zeeziek en lagen te kotsen. Net als meer dan de helft aan boord. De meesten lieten dus al hun eten staan. Ik heb daar heel wat naar binnengewerkt van dat Amerikaans eten. We hebben veertien dagen op de LST (Landings Ship Tank/ landingschip voor tanks) gezeten naar Amerika.

“In mei kwamen we in North Carolina vlak bij Wilmington aan. Daar was een marinierkamp zo groot als Utrecht! We zijn er een paar maanden geweest voor de opleiding. Toen stopte de oorlog in Japan en moesten we zo snel mogelijk weg. Ze hadden ons niet meer nodig, want wij met 4000 man, alleen maar Nederlandse jongens, waren bedoeld voor aanvulling van de Amerikaanse mariniers. Daar kregen we die opleiding voor! Maar toen die oorlog afgelopen was, 15 augustus 1945, toen moesten we zo gauw mogelijk weg. We kwamen terecht in een oud kamp waar alleen zwarte mariniers opgeleid werden. Camp Lejeune. Dat was het echte opleidingscentrum. Maar dat kamp was veel minder. Allemaal oude barakken. Daar hebben we ook nog een paar maanden gezeten. Al met al heb ik toch een goeie tijd gehad daar.”

“In november 1945 zijn we toen naar Indië vertrokken met de Noordam. We hebben er ruim vijf weken over gedaan. In Nederlands Indië mochten we dus niet aan wal. Van de Engelsen niet, want die hadden het daar bezet eigenlijk. Toen heeft de helft van ons drie maanden op Malakka gezeten. Wij mochten wel ons geweer meenemen maar munitie niet! Onze kapitein zei: ‘Steek die zakken vol!’ Ik was van de mitrailleurs dus dat kon ik natuurlijk niet met die banden. Maar geweerdragers die staken hun zakken vol. Ze wilden ons zo met wapen maar zonder munitie wegsturen. Het was een beetje raar in het begin maar later is dat wel goed gekomen. Toen heb ik dus een paar maanden in Batavia gezeten. En de rest van de tijd in Soerabaja. Ik heb er nooit spijt van gehad. Als je 18-19 jaar ben, wou je het land wel uit na de oorlog

Ik ben tot januari 1948 in Indië geweest. Dus twee jaar. Op oudejaarsdag 1945 kwamen we op Batavia aan. Op Malakka veertien dagen eerder. We hebben ook nog veertien dagen voor anker gelegen in één van die haventjes. Port Swettingham.

Daar is de helft ongeveer er af gegaan, 2000 man. Wij met ons bataljon mochten dan landen, net wat ik daarnet zei, maar zonder munitie. De andere helft die bleef in Malakka. Daar had je een soort kamp met oude barakken.”

“Of het nou voor krijgsgevangenen was geweest, weet ik niet. Ik ken die namen nou niet meer herinneren. Ik heb er nog een boek van. Het maakt niet uit. Er waren meerdere kampen daar.

Toen ik aankwam in Indië nam ik alles gelijk aan. Je verwonderde je eigen niet veel meer. Kijk, als je van het platteland kwam en nog niks gezien hebt en nooit verder geweest ben dan Antwerpen als buitenland. Mijn oom die voer op België met de motorboot, dan ging ik mee. Maar toen in 1944, zo zat je nog in Zeeland en vier weken later liep je door New York! Dat vonden we eigenlijk allemaal ook maar gewoon, want op die jonge leeftijd neem je alles gauw op. Maar het was wel een levensgroot verschil.

Ik heb er van genoten en vond het leuk. Een beetje afwisseling op die leeftijd is wel fijn. Ik ging niet met het gevoel om daar die mensen te gaan bevrijden, want wat wisten wij daar nou van af? Politiek interesseerde mij niks. Ik ging enkel voor het avontuur. Om uit Holland weg te komen na de oorlog.”

“Toen ik terugkwam uit Indië ben gelijk bij de koopvaardij gegaan. In Amsterdam. Ik had altijd gedacht dat ik bij thuiskomst in Nederland dat ik wel weer in de mosselen terecht kon, maar dat was een beetje ingezakt. Ik kon, na bemiddeling in Amsterdam bij de Maatschappij Nederland aan de slag. Daar heb ik 13 jaar op de koopvaardij gezeten. Toen had ik ondertussen ook mijn vrouw leren kennen in Kaapstad. Ik heb haar naar Holland gehaald, we zijn getrouwd en ben ik gestopt met varen. Ik had wel gezien dat het varen voor een getrouwd man niet te doen was. Die getrouwde mannen gingen ook stappen, ze zijn 6 tot 8 maanden weg, nee, daar begin ik niet aan.. Ik ben gestopt en ben in de Rotterdamse haven terecht gekomen als bootwerker. Na een paar jaar ben ik kabelgast geworden. Staaldraad splitsen en touw prutsen, netten maken en alles.”

“Je hoort niet veel dat mensen er spijt van hebben gehad. Het is de vriendschap die je meegemaakt hebt. Dat staat in contrast met het burgerleven hoor. Die vriendschap als je lang met iemand optrekt. Ik heb hele goeie vrienden overgehouden waarmee ik tot het laatst contact heb gehouden. Ja, ze zijn nu allemaal dood.

Je hebt een stukje van de wereld gezien op kosten van de staat. Ik ben op veel plekken op de wereld geweest, maar nooit het idee gehad om te emigreren. Amerika vond ik wel leuk, maar niet om er te wonen. Australië heb ik ook gezien, daar zitten ook veel Nederlanders. Veel hebben nu nog heimwee. Net na de oorlog waren die landen aantrekkelijk. Australië, Canada, Nieuw Zeeland, Amerika, dat waren de landen waar veel mensen heen gingen omdat ze daar meer konden verdienen.”

“Wat mijn mooiste en slechtste herinneringen aan mijn tijd in Nederlands Indië zijn? Nou, ik heb er geen trauma van opgelopen. En ik vond het mooi om dat land natuurlijk te zien. Maar echt mooie dingen, nee. Het mooiste was als je soms een mooi meisje trof in de kantine van de mariniers waar je een beetje contact mee kon hebben. De kameraadschap was erg belangrijk. Maar ik heb het niet makkelijk gehad, want ik was mitrailleursschutter en in de natte tijd liep je tot aan je knieën in de modder. Elke dag op patrouille of actie. En als het droog weer was, dan had je van die harde kluiten. Wat dat betreft toen vond ik dat niet zo leuk. Ook hebben ze eens de kop van mijn veldfles eraf geschoten. Het was op een grote actie en op een gegeven moment moest je mee naar voren. Ik had een helper voor met de mitrailleur natuurlijk. De een pakt de voorkant ervan en de ander de achterkant en dan moest je gebogen naar de vijand toelopen. En toen schoten ze over mijn rug zo de kop van mijn veldfles eraf. Die liep helemaal leeg. Ik zeg tegen mijn maat: “ik ben gewond”. Want ik voelde nat op mijn rug en dacht: dat is bloed. Toen voelde ik dat er van de veldfles een stuk af was. Ik heb nog flink moeten praten om een nieuwe veldfles te krijgen. We liepen het meeste patrouilles. En dat was meestal voor niks. Je was blij dat je contact kreeg dat je die mitrailleur kon gebruiken. Ja, dan was je echt blij. Dan voelde je ook geen moeheid meer. Anders kwam je weer met banden vol met munitie terug.

Ik heb alleen de eerste politionele actie meegemaakt. Vanuit Soerabaja zijn we toen geland in Pasir Putih op Oost Java. Ook met zo’n LST. De marine was er al geweest met bommenwerpers dus we hebben niet veel tegenstand gehad. Daar hebben we een hoop van die plekkies ingenomen. De meeste namen daarvan ben ik vergeten. Het laatste jaar van mijn diensttijd heb ik op Oost Java gezeten. Namen, die weet ik niet meer. Kleine kampongs gewoon. We zaten in oude hutjes. ’s Avonds om half zes moest je achter je mitrailleur gaan zitten, want dan waren er meestal aanvallen. Zo tussen licht, schemer en donker. In een tijd van een half uur was het daar donker.

En ik vergeet het nooit, ik zit een keer zo te turen, ik had een soort stelling gemaakt met zandzakjes en er komt zo’n slang recht op mij af! Toen ben ik zo geschrokken! De slang die schrok waarschijnlijk ook, maar hij heeft niet naverteld. De andere dag hebben we hem doodgetrapt. Voor de rest ben ik niet snel bang te maken, maar die slang! Brr. “

“In januari 1948 gingen we weer naar huis. Met de Johan van Oldenbarnevelt terug naar Nederland! Dat was precies dezelfde boot waarmee ik van Amerika naar Indië ben gegaan. Ongelofelijk toevallig natuurlijk.”

Jan Stefanus Pieter van Langeveld, korps vaartuigendienst
Vader, schoonvader, opa en opa Jan
21 april 1925 - 29 mei 2025

“Het is mooi geweest.”

De afscheidsdienst heeft plaats gevonden op 5 juni in de aula van het crematorium de Ommering in Spijkenisse.

Evenals Willem van der Endt en John Kamerling ontmoetten wij Jan van Langeveld in Hoogvliet bij de veteraneninloopmiddagen en de Rotterdamse veteranendagen. Wanneer Sobat Jan op een middag bij ons thuis DE-punten komt brengen, vragen we naar zijn hele verhaal. Sobat Jan ging er met zijn armen over elkaar eens gemakkelijk voor zitten.

“Ik ben geboren in de Rusthofstraat 37 in Rotterdam. Toen ik drie jaar was zat ik al op Rhoon. Mijn vader was loodgieter. Mijn moeder werkte bij een Joodse familie. Mijn grootvader was ook loodgieter. Hij had een eigen bedrijf in Rhoon. Ik ging van de lagere school naar de ambachtsschool aan de Hillevliet in Rotterdam.”

“Ik had nog geeneens een fiets. Toen ik op de lagere school zat ging ik nog op mijn klompen naar school. We hadden niks. Mijn vader werkte bij mijn opa, zijn vader dus, en als ze oud lood over hadden verkochten ze dat en daarvan heeft hij een tweedehands fiets voor mij kunnen kopen.”

Ik was vijftien toen de oorlog uitbrak. Ik heb mijn school kunnen afmaken, want ik heb ook op de avondschool gezeten. Op de dag naar de ambachtsschool en 's avonds naar avondschool. Op de fiets. In het donker terug, geen licht op de fiets. En dan had je ook nog die vliegtuigen en alsmaar schieten, nou dat was wat. Er is hier in de omgeving zoveel geschoten. Op Rhoon in de polder had je vier mitrailleurs afweergeschut staan. Maar het gekke daarvan was dat in die polder aan de kant van de oude Maas, een stuk griend was en in die griend zaten onderduikers. In die griend, vlakbij die moffen! Dat is niet te geloven! Er lagen schepen die er zomaar lagen en daar zaten die onderduikers in.”

Ik heb ondergedoken gezeten in Brabant. Ik werd in de oorlog opgepikt voor de arbeidsdienst en heb ik een half jaar aardappels moeten rooien in de Achterhoek. Toen moest ik naar Duitsland. Dat verdomde ik en ben naar huis gegaan. Ik wist van ondergrondse en ook dat de schoolmeester, waar ik altijd bij in de klas gezeten heb, daar ook bij was. Hij regelde voor mij valse papieren en moest ik mij melden bij de directeur van de gasfabriek in Zevenbergen in Brabant. Vroeger werd het gas gestookt vanuit antraciet. Daar moest ik naar het café van Karijns. Dat was mijn onderduikadres. Ik kreeg valse papieren dat ik op de gasfabriek werkte en ik kon dag en nacht op straat. Op klompen!”

Het was een half jaar na de bevrijding dat ik al opgeroepen werd! Ik moest naar de kazerne in 's Hertogenbosch. Wisten wij dat we naar Indië moesten. Ik wilde naar Breda, naar de KMA. Maar met enkel de ambachtsschool kom je er niet, want je moet HBS gehad hebben. Ik werd naar de onderofficiersschool Weert gestuurd. De Van Hornekazerne.

In een tijd van vier maanden werden we daar afgeknepen door lui van de oorlog. Allemaal Engelse namen.”

Generaal Eisenhower bezoekt hoofdkwartier het Britse 12e corps
op de van Hornekazerne in Weert. (30 nov. '44)

“Die officieren uit de oorlog, godverdikkie, die hebben ook wat meegemaakt hoor. Maar we werden flink afgeknepen. Ik heb het niet goed gehad hoor, maar in een mum van tijd was ik onderofficier. Toen ik van de onderofficiersschool afkwam, in 1947, was net de boot weg. Twee maanden later zou er weer een boot komen. In die tijd hebben ze mij naar Steenwijk gebracht, daar moest ik les geven in Brenccarriers. Die kon ik ook van haver tot gort. Dus ik heb daar les gegeven. Daar heb ik ook mijn latere vrouw ontmoet. Haar zus die was getrouwd met een sergeant-majoor die in Steenwijk op de kazerne zat. Dat was me een dienstklopper, nou! Als we hem zagen aankomen zei ik tegen de jongens: Snel omkeren naar het winkelraam. Dan zagen we hem niet en hoefden we hem niet te groeten. Het is maar net: hoe ben je er tegenover.

In 1947 ben ik met de Tabinta, een oude vrachtboot, naar Nederlands Indië vertrokken. We kwamen aan in Batavia. Tandjok Priok aan de haven. We moesten naar een kazerne in de Berenlaan.

Bij het korps Vaartuigendienst hadden ze op een gegeven moment dieselmonteurs nodig. Ik heb mij toen voor de opleiding daarvoor opgegeven. Binnen een half jaar was ik dieselmonteur. Toen moest ik eerst naar Tandjok Priok, naar de haven. Dieselmotoren repareren. Daarna naar Tandjok Pinang. Een van die eilandjes in de straat van Malakka. Dat werd mijn thuisadres zeg maar. Ik werd daar onthaald in de kantine. Werd op een kruik gezet en ik kreeg een driehoefijzer pilsje. Nou, werd ik me toch stomdronken!”

"We spraken elkaar onderling aan met de voornaam. Maar was er iets gaande dan was ik sergeant, dus officier. Het was Jannen onder elkaar. Een van de seiners had bericht over mij ontvangen. "Jan, je moet je spullen pakken. Je gaat met de vliegboot naar Sumatra. Daar werd ik met mijn spullen door een landingsboot aan wal gebracht.

De Amerikanen hadden het goed geregeld met de dieselmotoren op die landingsboten. Ze hebben ene motor. En is die motor te klein dan zetten ze er twee neer. Nog te klein, dan nemen ze er drie of vier. Dat wordt allemaal gekoppeld dus die boot die vaart altijd. Ook al gaat de eerste motor kapot dan heb je altijd die anderen nog. Ze hebben allemaal dezelfde onderdelen. Als ik nieuwe onderdelen nodig had dan seinden ze naar Batavia om die onderdelen. Dan kwam er weer een Catalina die op de Kali landde, gingen de jongens met de boot er naar toe en zo kreeg ik mijn onderdelen. Ze hadden daar veel van die kleine landingsboten."

"Met de Catalina naar Sumatra dat was de eerste keer dat ik gevlogen heb. Nou dat was geweldig natuurlijk. Er zaten geen stoelen in de dingen. Je had van die glazen koepels en daarin stond dan een punt 50. Die stond dus in het midden, met allemaal munitie erom heen. En als er dan wat was, want ze vlogen ook patrouilles. Als er dan zo'n boot niet wilde stoppen, dan gaf het een schot voor de boeg. Ja, die kreeg dan zo'n een riedel daar beneden. Als ik met hun mee ging zat ik op munitiekisten. Als het slecht weer was dan gingen we met de boot. Een LCVP. Dan gingen we terug de Straat van Malakka over."

Ik ben in Tandjok Pinang afgezwaaid, op dat eilandje. Daar kreeg ik mijn katje uitgekeerd in Singapore-dollars. Ik kreeg er twee honderd in de maand en twee dollar gevarengeld per dag. Maar kwam ik op Sumatra, als ik dan een Singaporedollar had, kreeg ik daar tien roepia voor. Dat was tien gulden."

"Ik heb wel een politionele actie meegemaakt maar aan de buitenkant. Ik moest zorgen dat die boten draaiden. Ik ben wel mee geweest op patrouilles, maar moeilijke, nee die had ik niet. Ik weet nog een keer moesten we met Ambonezen de rivier over. Varen, motoren proberen. En toen werden we beschoten van de kant af. Die Ambonezen stonden gelijk klaar. Wat er nou aan de overkant was, kon ik niet zien. Maar het was zo over. Van die Ambonezen, daar kon je van op aan hoor!"

Na drie jaar in Indië ben ik in 1950, met die overgang precies, terug naar huis gegaan. Ik ben met de Generaal Hersey terug naar Nederland gegaan. We kwamen aan in Amsterdam! Er was niets, geen Wilhelmus, geen fanfare, geen toespraak, geen sinaasappel, niets, allemaal niks. We werden thuisgebracht met bussen, daar werd je er uitgekieperd en dat was het. Klaar. Daar ben je dan zo'n tijd voor weggeweest. Oh nee wacht, we kregen wel drie maanden vrij reizen. Tweede klas. Ik heb toen eerst al mijn kennissen afgereisd.

"Ik ben loodgieter geworden. Daar heb ik voor verder gestudeerd. Ik heb al die diploma's gehaald. Waterfitter, gasfitter, loodgieter, alles. Ik heb altijd goed kunnen leren. Eerst heb ik nog een poosje bij mijn grootvader gewerkt en later ben ik samen met mijn broer een eigen zaak begonnen. Tot aan mijn pensioen heb ik dat bedrijf gehad. Iedereen die kent mij op Rhon. Mijn eigen pand, eigen werkplaats, alles had ik. Het bedrijf is verkocht. Alles. En nou ben ik altijd nog maar weg. Ik ben altijd weg. Dansen is mijn ziel en zaligheid."

"Je had wel eens rotdagen in Indië natuurlijk. Slechte dingen ook. Ja, af en toe liep ik er tegenaan dat er geschoten werd. Der waren altijd militairen die schoten wel terug. Maar verder niet hoor. In Japara, dat ligt boven Soerabaja aan het water, hebben ze vijf van ons vermoord. Tijdens een zware regenbui voer hun schip ergens bij een eilandje op een rots en was het zo erg beschadigd dat het snel water maakte en dreigde te zinken. Ze hebben toen het schip bij de eerste de beste kust aan land gezet. Daar hebben ze een paar dagen gezeten. Maar zijn overvallen door een bewapende bende Indonesiërs. Daar heb ik nog een heel dagboek van.

Als wij trek hadden in varkensvlees gingen we met zijn tweetjes of drietjes het oerwoud in op zoek naar van die waterpoelen. We klommen dan in zo'n boom en dan gingen we er zitten wachten. We hadden een Lee-enfieldgeweer en zo'n lange zaklantaarn. Die deden we dan precies recht langs de loop vastmaken. En als we dan wat hoorden, als er een varken kwam drinken, dan deed je die batterij aan en scheen je op dat varken en kon je meteen schieten. Met dat varken gingen we dan naar de Baboe en die maakte alles klaar. Zelf at ze er niet van. Varkensvlees!"

Foto: pinterest.

"Ik heb een machtige tijd gehad daar. Ik heb helemaal geen last van de bevolking gehad. Het is maar net, hoe ga je er mee om? Wij zaten toevallig in een goeie streek. Op Java is het wel anders geweest.

"Heb je wel eens gehoord van een dankbetuiging van het leger? Ik heb nog een dankbetuiging dat ik met heel weinig gereedschap alles voor elkaar kon krijgen. Ik ging in 1947 weg en dat is al later dan de OVW-ers. Die moesten ook heel erg improviseren met het weinige wat er wel was. Je zou denken dat in 1947 dat al beter geregeld zou zijn. Maar niet dus. Ze waren ons daar in het oerwoud wel vergeten hoor. Had je een gat in broek, knipte je de pijpen af en liep je in een korte broek. Heb ik nog allemaal foto's van. Ik had zelf ook geen uniform. Ik heb er eentje bij de Chinees laten maken. Kon ik doen, een kaki-uniform. Ik reed op een fiets van een Chinees.

Ik heb twee kisten vol met spullen uit Indië meegenomen. Hoe ik dat eigenlijk versierd had dat weet ik ook niet meer hoor. Je moest toch ook door de douane ermee. Ik heb het allemaal bewaard. Ik heb nog wat hoor. Ik ken er geen afscheid van nemen. Wat doe ik met dat Samoeraizwaard, Klewang, Kris, en Speer? Ik heb dat allemaal pas willen inleveren, want dat werd gezegd dat je dat niet mocht hebben, maar ik dacht, ik verdom het. Ik lever het niet in. Want dan ben ik het kwijt. Want als iemand bij mij de trap op komt, dan overleeft die het niet meer. Ik ben alleen vergeten mijn pistool mee te nemen. Zolang als ik in Indië was had ik er één bij me."

Na dit openhartige mededeling vond sobat Jan dat het wel het tijd was om naar huis te gaan. Met nog stuk boterkoek voor thuis ging hij zingend de deur uit met: "♪De mooiste jaren die komen nog! We zijn niet uitgeteld. We zijn er nog".♪" Nu is hij toch uitgeteld!

Korps vaartuigendienst.

De vaartuigendienst (VTD) was een onderdeel, waarvan in Nederland en Indië, slechts weinigen het bestaan kenden. Een vergeten varend legeronderdeel. Een uniek korps in de Nederlandse Militaire geschiedenis. In de naoorlogse periode heeft dit korps in Indië bestaan als onderdeel van de Verplegings- en Transportdienst van het Hoofdkwartier van de Kwartiermeester Generaal. Het korps heeft in Nederlands Indië bijna 3 ½ jaar bestaan en was van groot belang voor de bevoorrading.

Het had een vloot van kleine en middelgrote landingsvaartuigen(LCVP en LCM), kleine zeewaardige patrouilleboten (Higgins) en een transportvloot van duwbotten (shaol tractors) en bijbehorende lichters. De bemanningen werden in Indië weggehaald bij infanteriebataljons, artillerieafdelingen enz.

Na hun opleidingen in het Depot van de VTD te Batavia werden de mensen in kleine groepen verspreid over een groot aantal detachementen, overal in de archipel, o.a. Palembang, Bandjermasin, Soerabaja, Sampit en Tarakan.

Vanwege het waterrijke gebied en natte moessoens konden anderen zoals de AAT, het Paardentransport en Luchtverpleging op veel plaatsen niets uitrichten had het Korps o.a. de taken van transport over water, waar transport over de weg niet mogelijk was(Bv. de binnenlanden van Borneo), patrouillevaarten en landingen in rivieren en andere binnenwateren (bijv. het Tobameer). Ook voor het troepentransport was de oprichting van de Vaartuigendienst noodzakelijk. Daarnaast zijn de landingsvaartuigen, vooral in Sumatra en de Riouw-archipel, ook operatief ingezet bij acties. Zowel bij de politionele actie als kleine acties.

Voor de bevoorrading en transport was dus het landingsvaartuig van groot belang. Als er geen enkel ander transportmiddel mogelijk was, was er meestal wel een landingsvaartuig van het Korps die dat wel kon uitvoeren. Zij bevoorraden de detachementen, vervoerden militairen en burgers, gevangenen en gewonden, medische personeel en geestelijke verzorgers.

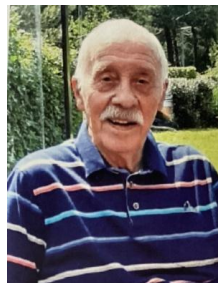
Met ruim 200 geregistreerde vaartuigen had het Korps er meer dan de Marine in Nederlands-Indië en telde 850-900 militairen.

Niet eerder waren op zo'n grote schaal vaartuigen in georganiseerd verband bij de landmacht voorgekomen.

Diverse bronnen internet.

Johannes Barnardus Louis Pothoven, 5-5RI,

Wijze, betrokken, zorgzame en lieve vader,
schoonvader, trotse opa en overgrootvader
9 maart 1927 - 22 juni 2025

Ik heb mijn leven geleefd
Met veel plezier
Aan alles komt een eind.

De uitvaart heeft in besloten kring plaatsgevonden.

Foto's: dochter Liesbeth Oene

“Heel hartelijk bedankt voor jullie ontzettend lieve woorden. Als mijn vader deze brief had kunnen lezen had hij weer de tranen in de ogen gekregen. Het is een onwerkelijke tijd van afscheid. Maandag was de uitvaart. Er hebben 4 kinderen gesproken, 1 kleindochter en 1 partner van een kleinzoon. Er was prachtige muziek uitgekozen. Wij zijn als kinderen, klein- en achterkleinkinderen in een halve cirkel om de kist heen gaan zitten. De besloten kring. Onze vader had al veel in een boekje door mij laten opschrijven wat zijn wensen voor zijn uitvaart zouden zijn. Ook had hij zelf al uitgekozen welke kist hij zou willen, plus kleding, muziek etc. Het scheelt veel tijd maar ook veel discussie. Natuurlijk mag je één van de foto's gebruiken. Zou hij prachtig vinden dat hij op de één of andere manier vermeld wordt.

Wij hebben onze vader een mooi afscheid gegeven. 5-5 RI is zéker nog genoemd. Dat hij zo graag naar de reünie ging en hoeveel invloed de 2e W.O. op zijn leven heeft gehad. Welke waarden en normen hij heeft meegegeven, ook aan de kleinkinderen. Zuinig zijn enz. Er zijn door velen mooie woorden gezegd en aan zijn muzikale wensen is helemaal voldaan. Heel hartelijk bedankt voor jullie steun. We hebben hem een mooi afscheid gegeven. Liesbeth van Oene-Pothoven.”

Veteraan Louis Pothoven werd in 1927 in Deventer geboren. Moeder huisvrouw en werkte in de Smyrnatapijtfabriek. Vader raakte werkloos door een motorongeluk waarbij hij zijn been verbrijzelde. Zijn vader is pas weer aan het werk gekomen toen hij bij de distributiedienst begon. Louis was de oudste in het gezin samen met zijn broer, zusje en broertje als nakomertje.

Hij volgde na de lagere school de MULO. De vijfde en vierde klas tijdens de oorlog. Bleef in de vierde klas zitten. “Je kon toen ook niet meer zo op straat begeven. Je werd er zo uitgepikt en je ging in marstempo naar het station en naar Duitsland.”

Sobat Louis vertelt:” Deventer is zwaar getroffen geweest in de oorlog door de twee bruggen. Het eerste bombardement wat we hebben gehad was een duikbommenwerper op een kapokfabriek. Daar maakten ze reddingsvesten voor de marine. Ik geloof dat er wel 60 doden waren. Vaak naar de grote kerk geweest, want daar lagen ze allemaal opgebaard. Kijken of er bekenden bij waren of van wie ze niet wisten wie het was. Ik ging kijken bij de spoorbruggen naar alle vliegtuigen die daar overkwamen. Van die grote patrouilles. 60 tot 80 per vlucht en daar zaten Duitse jagers tussen. Je zag dan de brandende vliegtuigen die de brandstof verloren en in brand vlogen.”

Deventer met in brug in puin. foto: nat.archief

“Mijn vader zat in het verzet. Ik zat als 16 jarige en oudste van het gezin in de bevoorrading. Kocht bij noodslachtingen vlees van doodschoten koeien. Ik heb grote moppen vlees gekocht. Je hoefde geen bonnen in te leveren, die wilde ze niet hebben. Ik ging 's avonds op de fiets er op uit. Na schooltijd. Met sneeuw, met regen over al de kleine boerenweggetjes. Nou, dat is allemaal goed gegaan. Altijd alleen op pad op de fiets van mijn vader. Ik heb de oorlog van dichtbij zien. Ik was niet bang uitgevallen. Ik ben tot aan het einde van de oorlog in Deventer gebleven. Ik heb daar de bevrijding meegemaakt.”

In 1946 kreeg sobat Louis de oproep dat hij gekeurd moest worden. Op 1 juli 1947, moest hij opkomen. “Ik kon goed schieten bleek tijdens de opleiding. Ik had van mijn laatste zilvergeld nog voor de oorlog een windbuks gekocht. Mijn moeder had een koffiemolen en daar kon met een touwtje een steen aan hangen waar ik een zet tegen kon geven. Ik schoot dan op bewegende doelen. Zo heb ik het geleerd. Ik schoot zo prima, dat ik direct bij de scherpshutters kon. Nou, daar piekerde ik niet over. Ik wilde bij de verbindingen en daar ben ik dus bij gekomen.”

5-5 RI tijdens de opleiding. Louis staat eerste rij, nummer 6. Foto:Liesbeth Oene

In november 1948 was de tropenkeuring in Amsterdam. Daar bleek dat hij TBC had. “We waren al bezig met het inschepingverlof. Allemaal vier rollen toiletpapier gekregen voor de reis! Welke sigaretten die je wilde hebben moest je opgeven en zo. Maar dat heb ik dus niet meer meegemaakt. Ik moest naar Oog en Al in Utrecht komen voor een maagweek. En kwam toen terecht in het militaire ziekenhuis in Amersfoort. Je weet helemaal niet wat er gaat gebeuren. De dokters zijn ook in uniform en verbonden aan het sanatorium de kanten van Hilversum op. Ik had totaal geen last van die TBC. Ik was eerste op de stormbaan. Daar vloog ik zo over alles heen als een raket. Snap je dat nou?

Ik moest eerst zes weken rusten. Daar is het mee begonnen. Toen werden het zes maanden. Dan kreeg je weer dat je foto's moest laten maken, sputum inleveren, bloedprikken en zo.”

“Ik heb drie mensen gezien die kwamen nog even tijdens het inschepingverlof kijken hoe of het met me was. Dat was tegen Sinterklaastijd. En ik was 20 november opgenomen. Verder heb ik de jongens van 5-5 RI niet meer gezien. Dus de binding met de afdeling was niet zo groot. Zij zaten in Indië en ik lag ziek. Alleen de vooropleiding en oefeningen heb ik met hen meegemaakt. Ik ben ook niet meer opgeroepen voor herhaling.

Ik ben vrij snel weer uit het ziekenhuis gekomen. Na 15 maanden was ik weer gezond. Ik ben 21 jaar geworden in Amersfoort. Ik kreeg een horloge voor mijn verjaardag. Dat heb ik nu nog en het loopt nog steeds! Al met al ben ik vijftien maanden bezig geweest eer ik genezen was. Ik werd ontslagen uit dienst wegens gebreken. Niet van de tbc maar wegens gebreken. Ik kreeg textielbonnen voor een winterjas, twee kostuums en honderd gulden en daar moest ik het mee doen.”

Ik ben met mijn 26e getrouwd. We bleven in Denventer wonen. We hadden drie kinderen. Toen kwam de tweeling en werd het huis te klein. We wilden voor ieder kind een eigen kamer, dus een beetje groot huis en verhuisden we naar Epse.

Ik deed de administratie, boekhouding op kantoor van de Davo Haardenfabriek. Ik heb altijd hard gewerkt en ben steeds blijven studeren. Boekhouden, handelskennis. Haalde mijn MBA diploma, deed een cursus economie in Arnhem. Na het faillissement van Davo fabriek heb ik voor de bewindvoerders het bedrijf op poten gehouden.

Later ben ik bij de Viritex, een kunstleerfabriek, begonnen. Een dochterbedrijf van de Draca in Amsterdam. Daar heb ik ook weer de administratie en uitgebreide boekhouding gedaan tot 1990. De directeur, meneer Duyvis, ja inderdaad die van de borrelnootjes, kwam te overlijden. Dubbele longontsteking. Grote paniek want hoe moest dat nou zonder meneer Duyvis. Toen heb ik met een compagnon dat bedrijf overgekocht. Ik ben eerst begonnen met de incurante voorraad kunstleer te verkopen. Dat verkocht ik aan de V&D voor een gulden per strekkende meter. Dat V&D er later ook mee bleef zitten, was mijn probleem niet. Bronzen walsen die niet meer werkten, maar niet weg mochten van meneer Duyvis, gingen ook meteen de deur uit. Al snel maakte het bedrijf winst. Dat bedrijf heb ik nog tien jaar gehad.”

Hier eindigt het interview met sobat Louis. Hij gaat mee naar de crematieplechtigheid van Dirk Kok in Deventer. “Vinden jullie het goed dat ik met jullie meega. Het is tenslotte een oude veteraan. Ik ben er al op gekleed en heb mijn 5-5RI speldje al op mijn colbert,” vraagt meneer Pothoven. “Wat een goed idee! Natuurlijk vinden we het heel fijn dat u dat wilt doen, gezellig” zegt Joop.

~~~~~

Overleden sobats

Sobat Wim de Ronde, 4GRPI, uit Rozenburg,
22 september 1926 - 25 september 2021

Sobat Niko van der Linde, 1-5 RI, uit Scharendijke
24 juni 1925 - 1 april 2025

Sobat Leo Heinsbroek, 426 BI uit Schiedam
19 januari 1928 - 24 april 2025

Sobat Willem van der Endt, mariniersbrigade, uit Hoogvliet
9 oktober 1925 - 18 mei 2025

Sobat Jan van Langeveld, korps vaartuigendienst, uit Rhoon
21 april 1925 - 29 mei 2025

Sobat Louis Pothoven, 5-5RI, uit Harderwijk
9 maart 1927 - 22 juni 2025

Overleden echtgenotes, partners, relaties:

Mevr. Resi van Venrooij-van Maren
DE-puntendonaatour van het 1^e uur, 20 december 2024

Mevrouw Maria Smalenburg-Lam uit Hilversum
Weduwe van Charles Smalenburg, 4^e Cie Veldcomp, 10 februari 2025

Mevrouw Cobi Walbrecht-Alberts uit Roermond
weduwe van Nic Walbrecht, 2-7RI, 9 maart 2025

Mevrouw Annie den Boer-van Dongen uit Tilburg,
weduwe van Leo den Boer, 5 RS, 17 maart 2025

Veteranen: respect tot het einde en verder

Wij wensen de families heel veel sterkte toe met de verwerking van het moeten loslaten. Maar ook met het vasthouden van de mooie herinneringen.

Foto:OGS

foto:Johanneke van Vliet

De kransen, bekostigd met de vrijwilliger donaties van afgelopen jaar,
 zijn namens u allen, op 5 september 2025 gelegd,
 op ereveld Candi te Semarang.
 Gelijktijdig werd ook een krans gelegd tijdens de Indiëherdenking in
 het stadspark Hattum in Roermond.

Hulp, vragen of praatje?

In het kader van de nazorg staan we nog steeds ten alle tijden klaar om u, daarmee waar dat kan, te helpen. Telefonisch kunt u ook met ons gezellig praten over het heden, verleden en toekomst. Schrijven en E-mailen kan natuurlijk ook. Regelmatig is er met diverse veteranen op deze manier ook contact. U ziet, wij zijn ten alle tijden bereikbaar voor uw verhaal. Een luisterend oor u zo gegund! Bel. Schrijf. Mail. Wees niet verlegen, wij zijn het ook niet!

Hebt u hulp nodig bij militaire nazorg? Vraag het ons. Hebt u een jubileum b.v. 60 jaar getrouwd of meer, bereikt u een speciale leeftijd, wordt u grootvader of overgrootvader, laat het ons weten. Ligt u in of moet u voor langere tijd naar het ziekenhuis, laat het ons weten!

Kijkt u op het binnenblad/ kافت voor de adresgegevens of bel Marianne: Secretariaat 010-4382758 of 06-25278220

Krijgt u het antwoordapparaat, spreek dan duidelijk naam en telefoonnummer in, wij bellen u zo snel mogelijk terug!

We blijven Douwe Egbertspunten inzamelen voor een volgende leuke actie!

Ook **Perla punten AH punten** sparen we.

Al uw punten kunt u opsturen naar het secretariaat:

Schakelpad 12, 3192 JH Hoogvliet

e-mail: marianne.lankhuizen@gmail.com

Hebt u weer genoten van dit gratis blad Sepatoe Roesak? Vergeet dan niet: dit en onze overige doelstellingen voor u veteraan, kan deze commissie alleen blijven doen van de **vrijwillige donaties**. Uw donatie mag u overmaken naar het rekeningnummer vermeld op het inlegvel.

Het blad van en voor de sobats 2-6 RI, T-Brigade Java en overige veteranen gediend hebbende in Ned.Indie
Website: www.sepatoeroesak.nl

Redactie en lay-out blad Sepatoe Roesak.:
Marianne Pragt-Lankhuizen, Schakelpad 12, 3192 JH Hoogvliet.
Telefoon 010-4382758 of 06-25278220
Redactionele ondersteuning:
De heer Joop Pragt.

Onze activiteiten werden mede mogelijk gemaakt door het Vfonds met de middelen uit de Nationale Postcode Loterij
Uw deelname aan deze loterij wordt nog steeds van harte aanbevolen

Wordt nu gratis vriend van het Vfonds www.vfonds.nl

Ministerie van Defensie

2-6 RI

ANNO

1944